

PERCEPCIA KORUPCIE NA SLOVENSKU
Prieskum verejnej mienky
pre Transparency International Slovensko

Marec 2006

FOCUS, Centrum pre sociálnu a marketingovú analýzu
P. O. BOX 293, 810 00 Bratislava 1, office: Grösslingová 37
tel.: (02) 529 31 366, fax: (02) 529 31 378, e-mail: focus@gtinet.sk

OBSAH

INFORMÁCIA O PRIESKUME	2
HLAVNÉ ZÁVERY	3
VÝSLEDKY PRIESKUMU	7
1. Korupcia v kontexte najzávažnejších problémov Slovenska	8
2. Povedomie o existencii a rozšírenosti úplatkárstva na Slovensku	10
2.1. Miera rozšírenia úplatkárstva vo vybraných oblastiach	10
2.2. Miera rozšírenia úplatkárstva vo vybraných oblastiach – porovnanie so situáciou v rokoch 2004, 2002 a 1999	13
3. Rozšírenosť rôznych foriem korupčného správania na Slovensku	19
4. Iniciátori korupčného správania	22
5. Dávanie úplatkov pracovníkom vo verejných službách	24
6. Dávanie úplatkov pracovníkom v zdravotníctve	26
7. Ochota oznámiť prípady úplatkárstva polícii	28
8. Skutočnosti dôležité pre úspech v podnikaní na Slovensku	30
9. Korupčné správanie v procese verejného obstarávania	33
10. Dôvody finančnej podpory politických strán zo strany firiem	35
11. Miera rozšírenia konfliktu záujmov	37
12. Inštitúcie s najrozšírenejším uprednostňovaním osobných záujmov na úkor verejného záujmu ...	39
PRVOSTUPŇOVÉ TRIEDENIE ÚDAJOV	43
DRUHOSTUPŇOVÉ TRIEDENIE ÚDAJOV	51

INFORMÁCIA O PRIESKUME

Prezentované údaje sú výsledkom reprezentatívneho kvantitatívneho prieskumu, ktorý uskutočnila agentúra FOCUS v dňoch od 1.3. do 7.3. 2006 prostredníctvom siete vyškolených anketárov na reprezentatívnej vzorke 1 057 obyvateľov SR vo veku od 18 rokov.

Údaje boli zozbierané metódou štandardizovaných rozhovorov (face-to-face interviews) zaznamenaných do dotazníka. Respondenti boli vyberaní kvótnym výberom. Výberovými znakmi boli pohlavie, vek, vzdelanie, národnosť, veľkosť sídla a región (kraj) bydliska. Vzorka respondentov je reprezentatívna pre populáciu SR vo veku od 18 rokov.

Veľkosť výberovej vzorky umožňuje zovšeobecniť základné výsledky prieskumu na populáciu SR vo veku od 18 rokov s maximálnou odchýlkou $\pm 3\%$.

Údaje boli spracované štatistickými metódami programu SPSS for Windows. Všetky údaje uvedené v tabuľkách sú v percentách.

Pre porovnanie boli v záverečnej správe použité výsledky reprezentatívnych kvantitatívnych prieskumov realizovaných agentúrou FOCUS:

v roku 1999

- „Výskum korupcie a kvality služieb na Slovensku – domácnosti“ - Prieskum pre Svetovú banku
- v termíne október 1999
- na reprezentatívnej vzorke 1131 respondentov

v roku 2002

- „Prieskum pre TRANSPARENCY INTERNATIONAL“
- v termíne január 2002
- na reprezentatívnej vzorke 981 respondentov

- „Prieskum verejnej mienky pre TRANSPARENCY INTERNATIONAL“
- v termíne marec 2002
- na reprezentatívnej vzorke 1035 respondentov

v roku 2004

- „Percepcia korupcie - Prieskum verejnej mienky pre TRANSPARENCY INTERNATIONAL SLOVENSKO“
- v termíne máj 2004
- na reprezentatívnej vzorke 1074 respondentov

HLAVNÉ ZÁVERY

KORUPCIA V KONTEXTE NAJZÁVAŽNEJŠÍCH PROBLÉMOV SLOVENSKA

- ü Korupcia patrí z pohľadu občanov SR medzi najzávažnejšie problémy na Slovensku. Vo výskume z decembra 2005 ju podporene uviedla viac ako štvrtina respondentov (27%) a dlhší čas si tak udržuje štvrté miesto v rebríčku najzávažnejších problémov (po životnej úrovni, nezamestnanosti a zdravotníctve).
- ü V medziročnom porovnaní je korupcia ako spoločenský problém vnímaná intenzívnejšie, resp. vzrástol podiel respondentov podporene uvádzajúcich korupciu ako najzávažnejší problém a to o 6 percentuálnych bodov v porovnaní s decembrom 2004 a januárom 2004 a o 7 percentuálnych bodov v porovnaní s decembrom 2002.

MIERA ROZŠÍRENIA ÚPLATKÁRSTVA VO VYBRANÝCH OBLASTIACH

- ü Za oblasť s najviac rozšíreným úplatkárstvom na Slovensku je považované zdravotníctvo. V zdravotníctve úplatkárstvo existuje a je veľmi rozšírené podľa takmer dvoch tretín (63%) respondentov. Necelá polovica respondentov (47%) považuje za oblasť s veľmi rozšíreným úplatkárstvom súdy a prokuratúru. Na treťom mieste sa v rámci rebríčka oblastí s najrozšírenejším úplatkárstvom umiestnili ministerstvá. Zaradilo ich sem 45% respondentov. Poradie na prvých troch miestach sa v porovnaní s výskumom v roku 2004 nezmenilo.
- ü Na ďalších miestach v miere rozšírenosti korupcie nasleduje polícia (39%), súkromné firmy (34%), colné úrady (30%), miestna samospráva (28%), VÚC (27%), školstvo (27%) a obvodné a krajské úrady (26%). Relatívne nízka percepčia korupcie je pripisovaná daňovým úradom (15%), úradom práce (14%), bankám (13%) a živnostenským úradom (12%).
- ü V porovnaní s výsledkami prieskumu z roku 2004 možno konštatovať, že miera percepcie korupcie sa vôbec nezmenila v prípade miestnych zastupiteľstiev. Na ministerstvách poklesla iba minimálne - zo 46% v roku 2004 na 45% v roku 2006. Mierny nárast vnímania korupcie bol zaznamenaný iba v oblasti súkromných firiem – z 31% v roku 2004 na 34% v roku 2006.
- ü Ostatné skúmané oblasti zaznamenali pokles percepcie korupcie v porovnaní s rokom 2004. Pokles je najvýraznejší u daňových úradov (z 30% v roku 2004 na 15% v roku 2006) a u súdov a prokuratúry (z 59% v roku 2004 na 47% v roku 2006). Pomerne výrazný je aj u colných úradov (z 39% v roku 2004 na 30% v roku 2006), u živnostenských úradov (z 20% v roku 2004 na 12% v roku 2006) a v školstve (z 35% v roku 2004 na 27% v roku 2006).
- ü Menej výrazný pokles bol zaznamenaný u bánk a sporiteľní (z 18% v roku 2004 na 13% v roku 2006), u polície (zo 43% v roku 2004 na 39% v roku 2006), v zdravotníctve (zo 66% v roku 2004 na 63% v roku 2006), u obvodných (okresných) a krajských úradov (z 29% v roku 2004 na 26% v roku 2006) a na úradoch práce (zo 17% v roku 2004 na 14% v roku 2006).

- ü Z hľadiska dlhodobšieho porovnania (roky 2004, 2002 resp. 1999) možno konštatovať, že vo väčšine sledovaných oblastí je klesajúca tendencia percepcie výskytu korupcie.

ROZŠÍRENOSŤ RÔZNYCH FORIEM KORUPČNÉHO SPRÁVANIA

- ü Viac ako polovica respondentov si myslí, že medzi veľmi rozšírené formy korupčného správania na Slovensku patrí najmä dávanie alebo prijímanie peňazí, peňažných darov (57%) a rodinkárstvo (54%). V porovnaní s výskumom z roku 2004 došlo pri týchto formách iba k minimálnemu poklesu.
- ü Necelá polovica respondentov považuje za veľmi rozšírenú formu korupcie klientelizmus (45% - v porovnaní s rokom 2004 došlo k poklesu o 5%). Dávanie alebo prijímanie vecných darov považuje za veľmi rozšírenú formu korupcie 38% respondentov, čo je pokles o 4% v porovnaní s rokom 2004. Štvrtina respondentov považuje za veľmi rozšírenú formu korupcie spreneveru (26% - v porovnaní s rokom 2004 pokles o 6%) a používanie neoprávnených výhod (24% - v porovnaní s rokom 2004 pokles o 5%).

INICIÁTORI KORUPČNÉHO SPRÁVANIA

- ü Podľa polovice respondentov (50%) býva väčšinou iniciátorom korupčného správania ten, kto potrebuje niečo vybaviť. Ten, kto rozhoduje, býva väčšinou iniciátorom korupčného správania iba podľa viac ako tretiny respondentov (36%). Necelá desatina respondentov (9%) si myslí, že iniciátorom korupčného správania býva väčšinou tretia nezávislá strana.

DÁVANIE ÚPLATKOV PRACOVNÍKOM VO VEREJNÝCH SLUŽBÁCH

- ü V priebehu posledných 3 rokov dalo pracovníkovi vo verejných službách úplatok 30% respondentov. V porovnaní s predchádzajúcimi výskumami (napr. v r. 1999) má dávanie úplatku pracovníkom vo verejných službách klesajúcu tendenciu (pokles o 10 percentuálnych bodov).

DÁVANIE ÚPLATKOV PRACOVNÍKOM V ZDRAVOTNÍCTVE

- ü V priebehu posledných 2 rokov dalo zdravotníkom pri návštevách zdravotníckych zariadení úplatok formou daru 26% respondentov, čo je pokles o 5 percentuálnych bodov v porovnaní s výskumom z roku 2002. Úplatok peňažnou formou dalo zdravotníkom pri návštevách zdravotníckych zariadení za posledné 2 roky 17% respondentov (pokles o 2% oproti roku 2002). Úplatok formou protislužby dalo zdravotníkom pri návštevách zdravotníckych zariadení za posledné 2 roky 7% respondentov.
- ü Žiadny úplatok neposkytlo zdravotníkom za posledné 2 roky 58% respondentov. V porovnaní s rokom 2002 došlo k nárastu o 8 percentuálnych bodov.

OCHOTA OZNÁMIŤ PRÍPADY ÚPLATKÁRSTVA POLÍCIÍ

- ü Keby od respondentov niekto pýtal úplatok alebo by vedeli o niekom, kto berie úplatky, v prípade štvrtiny respondentov (25%) je pravdepodobné, že by to oznámili na políciu, pričom určite by to oznámilo 7% respondentov a asi by to oznámilo 18% respondentov. V porovnaní s rokom 2002 došlo k nárastu počtu respondentov, ktorý by úplatkárstvo (určite alebo asi) na polícii oznámili o 8 percentuálnych bodov.
- ü Naopak, úplatkárstvo by neoznámili takmer dve tretiny respondentov (64%), pričom 41% by ho asi neoznámilo a 23% by ho určite neoznámilo. V porovnaní s rokom 2002 v prípade respondentov, ktorí by úplatkárstvo asi neoznámili, došlo k nárastu o 9 percentuálnych bodov a u respondentov, ktorí by úplatkárstvo určite neoznámili došlo naopak k poklesu o 11 percentuálnych bodov.

SKUTOČNOSTI DÔLEŽITÉ PRE ÚSPECH V PODNIKANÍ NA SLOVENSKU

- ü Za skutočnosti dôležité pre úspech v podnikaní na Slovensku sú respondentmi považované predovšetkým: osobná sieť kontaktov a známostí (94%; veľmi dôležité podľa 62% respondentov, skôr dôležité podľa 32% respondentov), kvalita ponúkaného produktu alebo služby (92%; veľmi dôležité podľa 69% respondentov, skôr dôležité podľa 23% respondentov) a úzke kontakty na úradníkov (86%; veľmi dôležité podľa 38% respondentov, skôr dôležité podľa 48% respondentov).
- ü Pre tri štvrtiny respondentov (75%) je dôležité pre úspech v podnikaní na Slovensku dodržiavanie zákonov (veľmi dôležité podľa 39% respondentov, skôr dôležité podľa 36% respondentov). Necelé dve tretiny respondentov (61%) považujú za dôležité pre úspech v podnikaní na Slovensku úzke kontakty na politikov (veľmi dôležité podľa 28% respondentov, skôr dôležité podľa 33% respondentov).
- ü Približne tretina respondentov považuje za dôležité pre úspech v podnikaní na Slovensku prekračovanie zákonných noriem (37%) a porušovanie etických pravidiel podnikania (34%).

KORUPČNÉ SPRÁVANIE V PROCESSE VEREJNÉHO OBSTARÁVANIA

- ü V procese verejného obstarávania dochádza ku korupčnému správaniu „takmer vždy“ podľa 22% respondentov a „často“ až podľa 60% respondentov. Len výnimočne dochádza ku korupčnému správaniu v procese verejného obstarávania podľa desatiny respondentov (10%). Iba 1% respondentov si myslí, že ku korupčnému správaniu v procese verejného obstarávania nedochádza vôbec.

DÔVODY FINANČNEJ PODPORY POLITICKÝCH STRÁN ZO STRANY FIRIEM

- ü Firmy na Slovensku finančne podporujú politické strany predovšetkým preto, že chcú dosadiť svojich ľudí na dôležité riadiace posty. Tento názor zastáva 41% respondentov. 38% respondentov si myslí, že firmy finančne podporujú politické strany kvôli získaniu verejnej zákazky a ďalších 37% respondentov si myslí, že je to kvôli tomu, že chcú získať priaznivé rozhodnutie orgánov verejného sektora (napr. dostať licenciu, dotáciu). Tretina respondentov (33%) vidí dôvod finančnej podpory politických strán zo strany firiem v snahe prijať zákon, ktorý je priaznivý pre ich firmu.
- ü Necelá tretina respondentov (30%) sa prikláňa k názoru, že firmy chcú vďaka finančnej podpore politických strán získať pre seba inú výhodu. Súhlas s politickým programom danej strany považuje za dôvod finančnej podpory politických strán iba 12% respondentov.

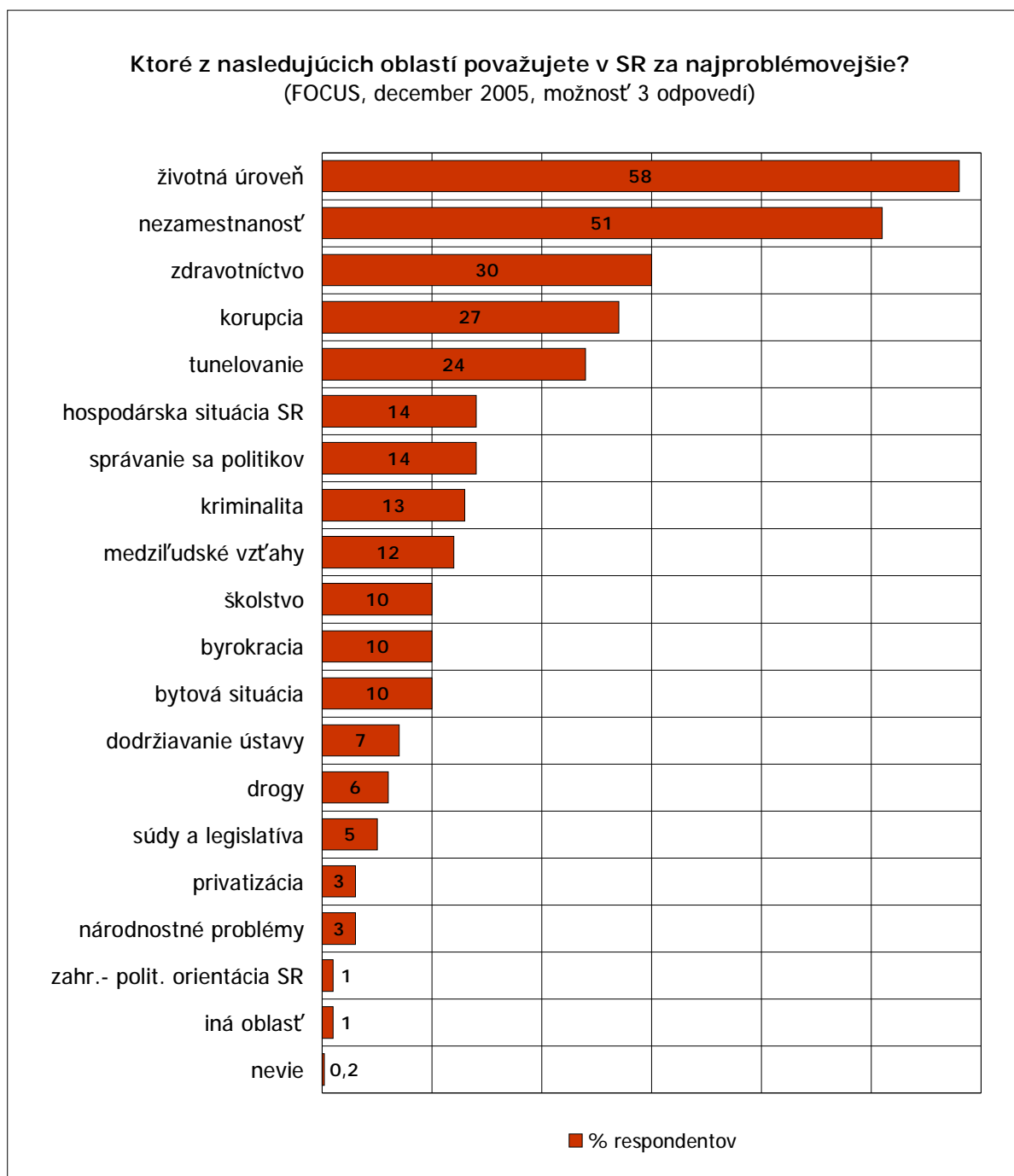
MIERA ROZŠÍRENIA KONFLIKTU ZÁUJMOV

- ü Osobné záujmy na úkor verejného záujmu uprednostňujú podľa 28% respondentov takmer všetci verejní činitelia (čo je v porovnaní s výskumom z roku 2002 nevýrazný pokles o 3 percentuálne body).
- ü Podľa takmer polovice respondentov (48%) uprednostňuje osobné záujmy na úkor verejného záujmu väčšina verejných činiteľov. Iba niektorí verejní činitelia uprednostňujú osobné záujmy na úkor verejného záujmu podľa pätiny respondentov (20%), pričom v porovnaní s výskumom z roku 2002 došlo k nárastu o 5%. Takmer žiadny verejný činiteľ neuprednostňuje osobné záujmy na úkor verejného záujmu iba podľa 1% respondentov.
- ü Za inštitúciu s najrozšírenejším uprednostňovaním osobných záujmov na úkor verejného záujmu sú viac ako polovicou respondentov (52%) považovaní poslanci Národnej rady SR (parlamentu). Na druhom mieste v rebríčku inštitúcií s najrozšírenejším uprednostňovaním osobných záujmov sa umiestnila vláda SR (40% respondentov), pričom v porovnaní s výskumom z roku 2002 došlo k výraznému poklesu o 11%.
- ü Úradníci na ministerstvách sú inštitúciou s najrozšírenejším uprednostňovaním osobných záujmov na úkor verejného záujmu podľa takmer tretiny respondentov (32%). Štvrtina respondentov (25%) považuje za takúto inštitúciu aj miestnu samosprávu, pričom došlo k výraznému nárastu oproti roku 2002 o 12 percentuálnych bodov.
- ü Podľa necelej štvrtiny respondentov sú inštitúciami s najrozšírenejším uprednostňovaním osobných záujmov na úkor verejného záujmu aj: riaditelia a manažéri štátnych podnikov, podnikov s účasťou štátu (24%), politické strany (24%), sudy (22% , pokles o 8% oproti roku 2002). Regionálna samospráva (VÚC) je inštitúciou s najrozšírenejším uprednostňovaním osobných záujmov na úkor verejného záujmu podľa 18% respondentov, polícia podľa 15% respondentov (29% v roku 2002 – výrazný pokles o 14%), obvodné (bývalé okresné) a krajské úrady podľa 12% respondentov (18% v roku 2002) a prokuratúra podľa (10% respondentov).

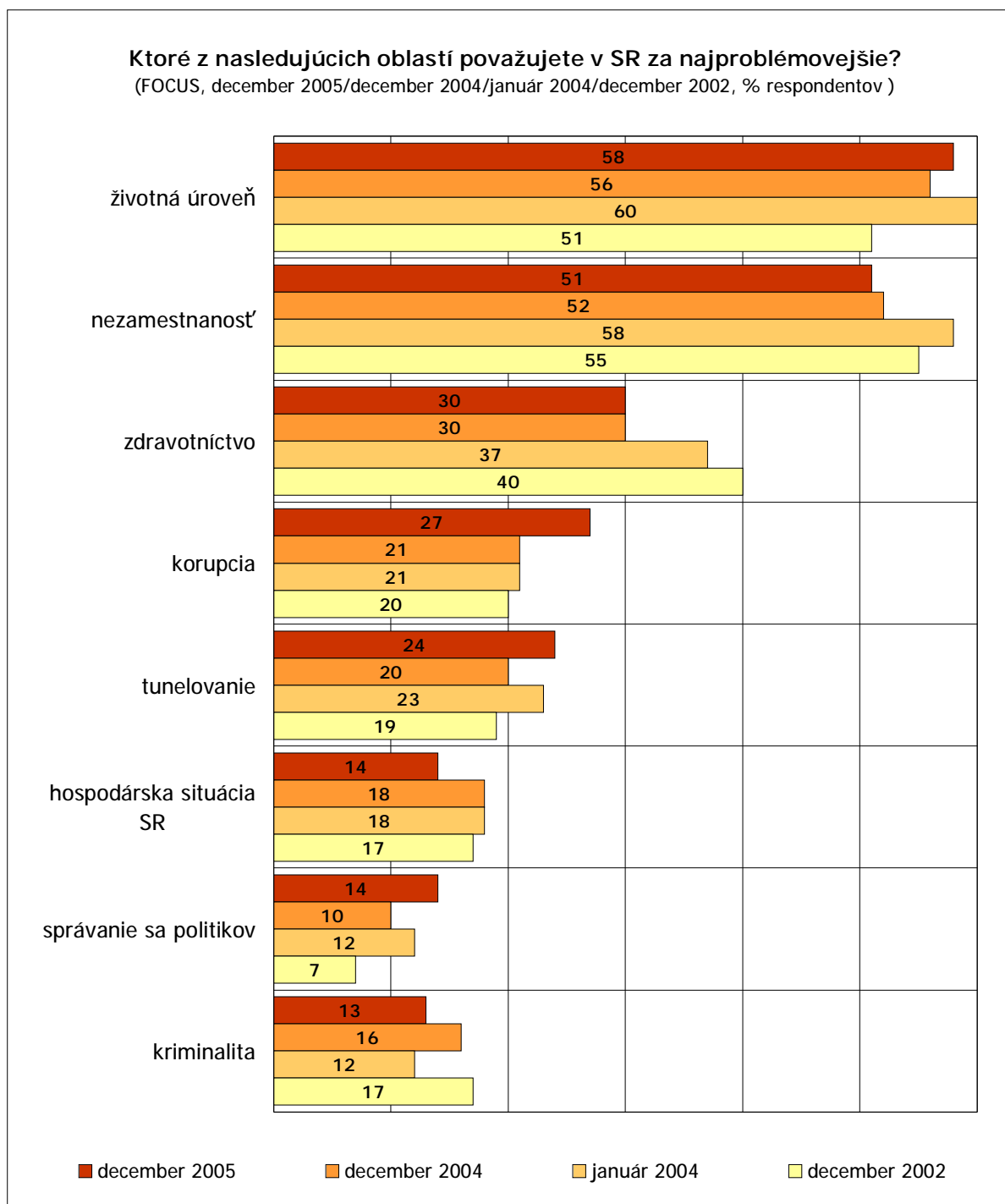
VÝSLEDKY PRIESKUMU

1. KORUPCIA V KONTEXTE NAJZÁVAŽNEJŠÍCH PROBLÉMOV SLOVENSKA

Korupcia patrí z pohľadu občanov SR medzi najzávažnejšie problémy na Slovensku. V poslednom výskume v decembri 2005 ju podporene uviedla viac ako štvrtina respondentov (27%) a dlhší čas si tak udržuje štvrté miesto v rebríčku najzávažnejších problémov (po životnej úrovni, nezamestnanosti a zdravotníctve).

V medziročnom porovnaní je korupcia vnímaná kritickejšie, resp. vzrástol podiel respondentov podporene uvádzajúcich korupciu ako najzávažnejší problém a to o 6 percentuálnych bodov v porovnaní s decembrom 2004 a januárom 2004 a o 7 percentuálnych bodov v porovnaní s decembrom 2002.

*V grafe je uvedených prvých osem oblastí, ktoré boli v danom prieskume najčastejšie menované. Možnosť 3 odpovedí.

2. POVEDOMIE O EXISTENCII A ROZŠÍRENOSTI ÚPLATKÁRSTVA NA SLOVENSKU

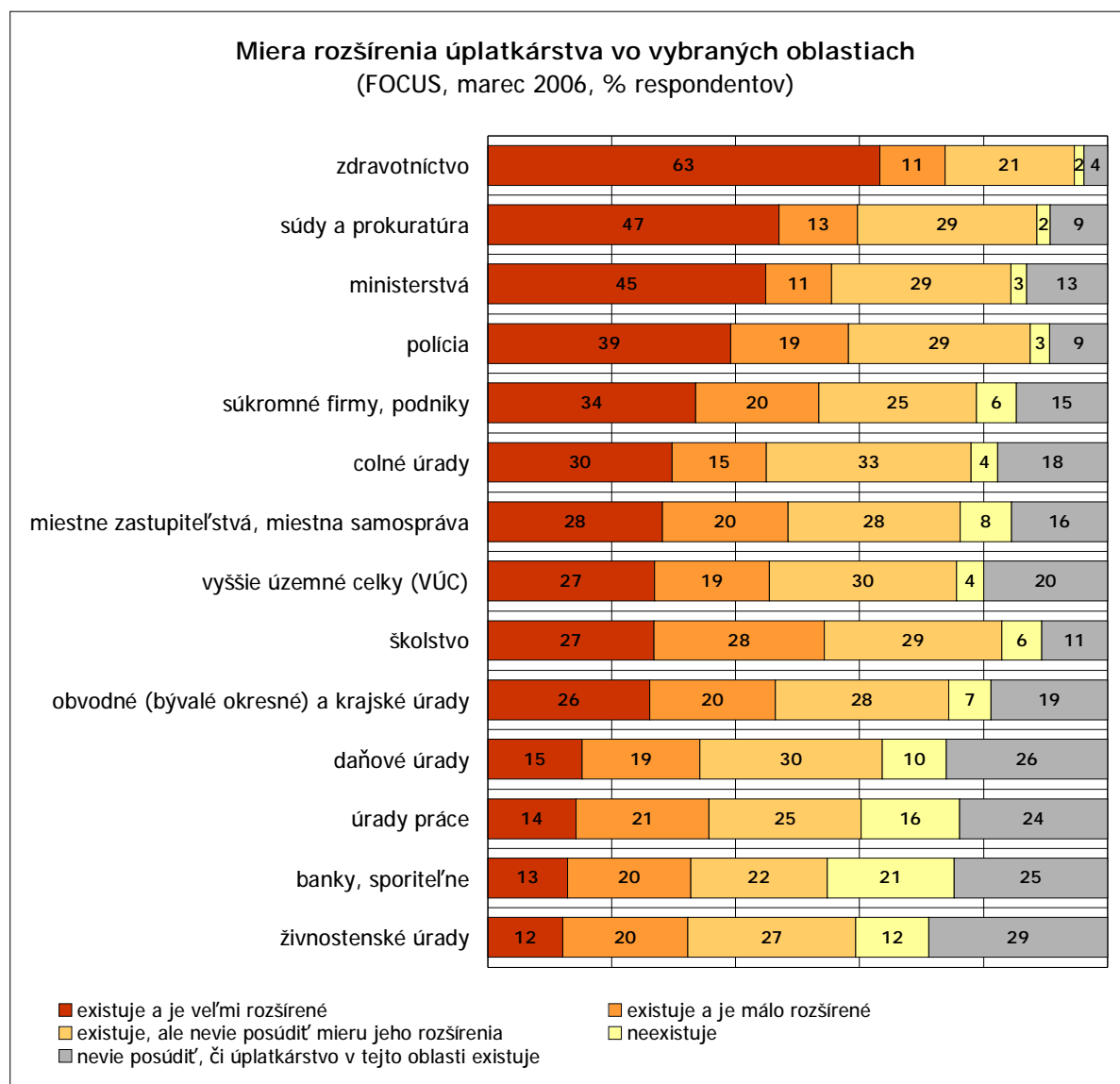
2.1. Miera rozšírenia úplatkárstva vo vybraných oblastiach

Za oblasť s najviac rozšíreným úplatkárstvom na Slovensku je považované zdravotníctvo. V zdravotníctve úplatkárstvo existuje a je veľmi rozšírené podľa takmer dvoch tretín (63%) respondentov.

Necelá polovica respondentov (47%) považuje za oblasť s veľmi rozšíreným úplatkárstvom na Slovensku súdy a prokuratúra.

Na treťom mieste sa v rámci rebríčka oblastí s najrozšírenejším úplatkárstvom umiestnili ministerstvá. Zaradilo ich sem 45% respondentov.

Poradie na prvých troch miestach sa v porovnaní s výskumom v roku 2004 nezmenilo.

MIERA ROZŠÍRENIA ÚPLATKÁRSTVA PODĽA SOCIÁLNO-DEMOGRAFICKÝCH CHARAKTERISTÍK RESPONDENTOV

Vyšší podiel respondentov, ktorí si myslia, že **úplatkárstvo je veľmi rozšírené v zdravotníctve**, je medzi ľuďmi vo veku 35 – 44 rokov (71%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí si myslia, že **úplatkárstvo je veľmi rozšírené na súdoch a prokuratúre**, je medzi ľuďmi vo veku 25 – 34 rokov (54%), kvalifikovanými manuálnymi/prevádzkovými pracovníkmi (53%), obyvateľmi Bratislavy a Košíc (58%) a obyvateľmi Bratislavského kraja (57%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí si myslia, že **úplatkárstvo je veľmi rozšírené na ministerstvách**, je medzi respondentmi so stredoškolským vzdelaním s maturitou (50%), obyvateľmi slovenskej národnosti (47%) a respondentmi s nižším čistým mesačným príjmom domácnosti 10 001 – 14 000 Sk (53%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí si myslia, že **úplatkárstvo je veľmi rozšírené v polícii**, je medzi mužmi (43%), obyvateľmi slovenskej národnosti (41%) a kvalifikovanými manuálnymi/prevádzkovými pracovníkmi (46%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí si myslia, že **úplatkárstvo je veľmi rozšírené v súkromných firmách, podnikoch**, je medzi obyvateľmi Trnavského (48%) a Nitrianskeho kraja (42%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí si myslia, že **úplatkárstvo je veľmi rozšírené na colných úradoch**, je medzi ľuďmi vo veku 35 – 44 rokov (38%), kvalifikovanými manuálnymi/prevádzkovými pracovníkmi (35%) a obyvateľmi Košického kraja (39%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí si myslia, že **úplatkárstvo je veľmi rozšírené na miestnych zastupiteľstvách, v miestnej samospráve**, je medzi obyvateľmi Trnavského (43%) a Nitrianskeho kraja (37%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí si myslia, že **úplatkárstvo je veľmi rozšírené vo vyšších územných celkoch (VÚC)**, je medzi obyvateľmi Trnavského kraja (38%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí si myslia, že **úplatkárstvo je veľmi rozšírené v školstve**, je medzi ľuďmi vo veku 35 – 44 rokov (33%) a študentmi (40%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí si myslia, že **úplatkárstvo je veľmi rozšírené na obvodných a krajských úradoch**, je medzi obyvateľmi Nitrianskeho kraja (34%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí si myslia, že **úplatkárstvo je veľmi rozšírené na daňových úradoch**, je medzi ľuďmi vo veku 35 – 44 rokov (20%), tvorivými odbornými pracovníkmi (27%), obyvateľmi menších miest s počtom 5 – 20 tisíc obyvateľov (21%) a obyvateľmi Trnavského kraja (24%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí si myslia, že **úplatkárstvo je veľmi rozšírené na úradoch práce**, je medzi obyvateľmi menších obcí s počtom 2 – 5 tisíc obyvateľov (22%) a obyvateľmi Banskobystrického kraja (21%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí si myslia, že **úplatkárstvo je veľmi rozšírené v bankách a sporiteľniach**, nebol zaznamenaný v žiadnej sociálno-demografickej kategórii.

Vyšší podiel respondentov, ktorí si myslia, že **úplatkárstvo je veľmi rozšírené na živnostenských úradoch**, je medzi ľuďmi vo veku 35 – 44 rokov (17%), nekvalifikovanými manuálnymi pracovníkmi (22%), obyvateľmi obcí s počtom obyvateľov 2 – 5 tisíc (20%) a obyvateľmi Nitrianskeho kraja (17%).

Mieru rozšírenia úplatkárstva podľa sociálno-demografických charakteristík respondentov pozri v Tab 1 až Tab 28.

2.2. Miera rozšírenia úplatkárstva vo vybraných oblastiach* – porovnanie so situáciou v rokoch 2004, 2002 a 1999

V porovnaní s výsledkami prieskumu z roku 2004 možno konštatovať, že miera percepcie korupcie sa vôbec nezmenila iba na miestnych zastupiteľstvách a samospráve. Na ministerstvách poklesla iba minimálne - zo 46% v roku 2004 na 45% v roku 2006.

Nárast korupcie bol zaznamenaný iba v súkromných firmách a podnikoch – z 31% v roku 2004 na 34% v roku 2006.

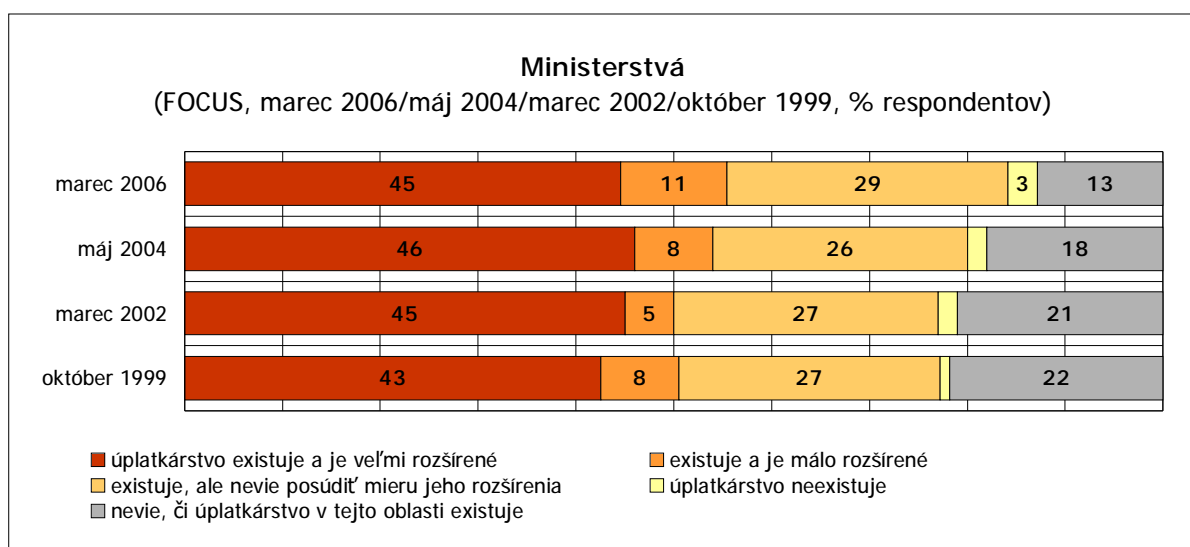
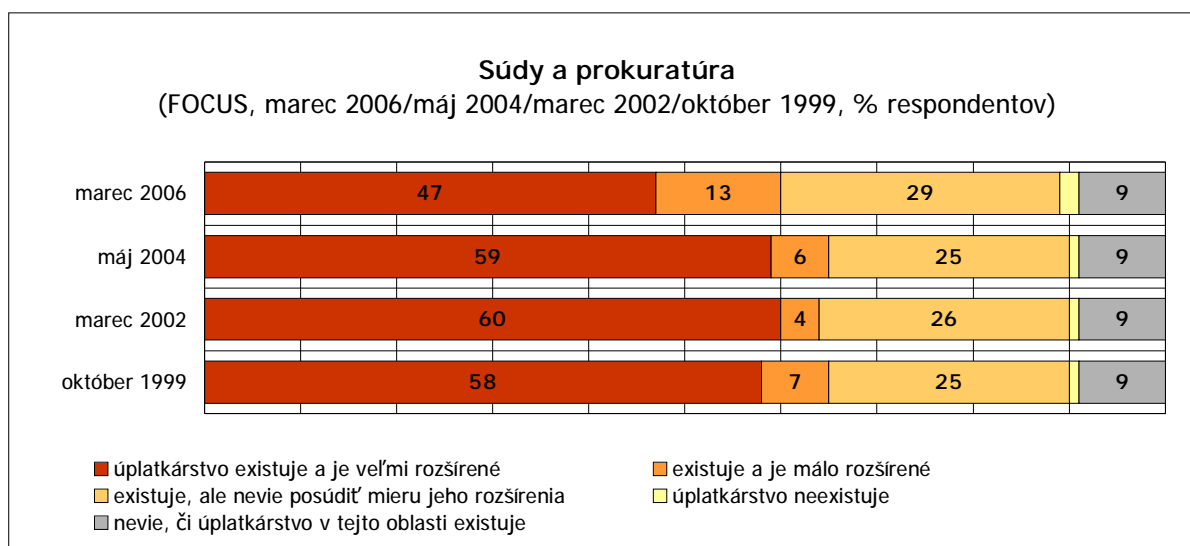
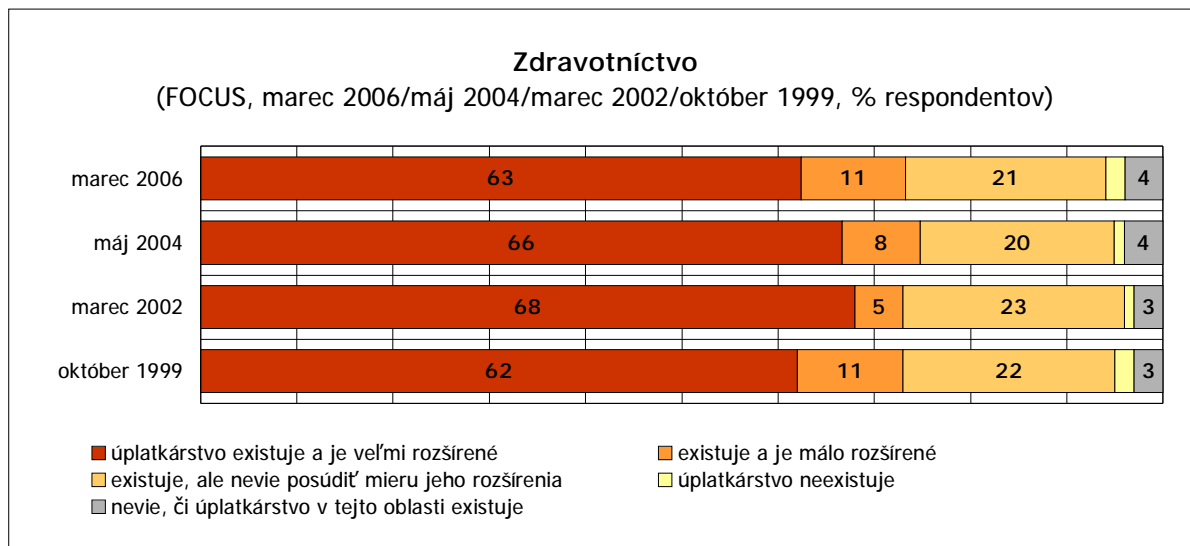
Ostatné skúmané oblasti zaznamenali pokles korupcie v porovnaní s rokom 2004. Pokles korupcie bol najvýraznejší u daňových úradov (z 30% v roku 2004 na 15% v roku 2006) a u súdov a prokuratúry (z 59% v roku 2004 na 47% v roku 2006).

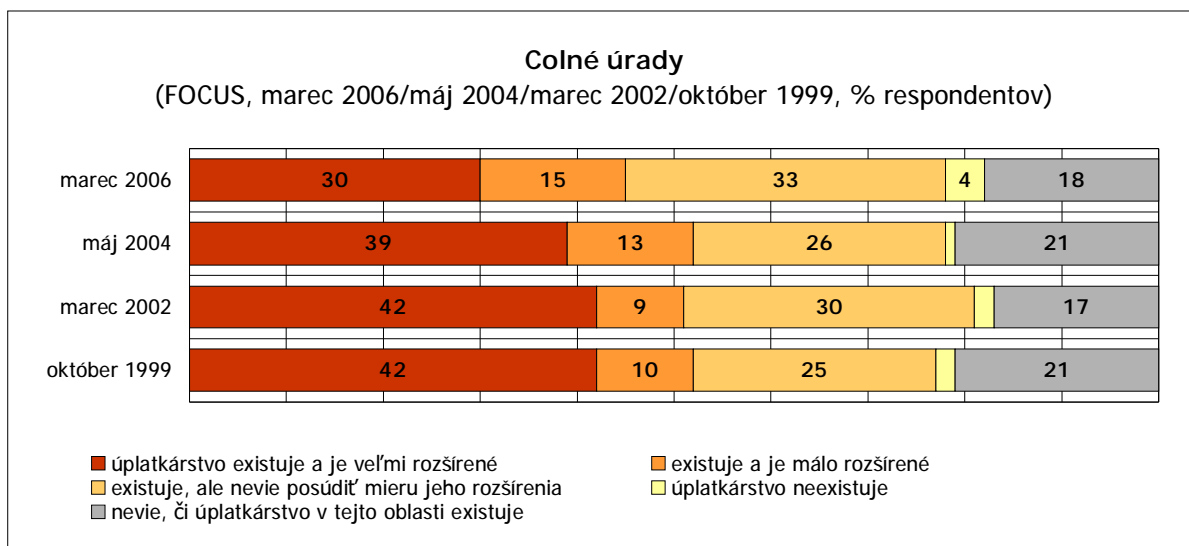
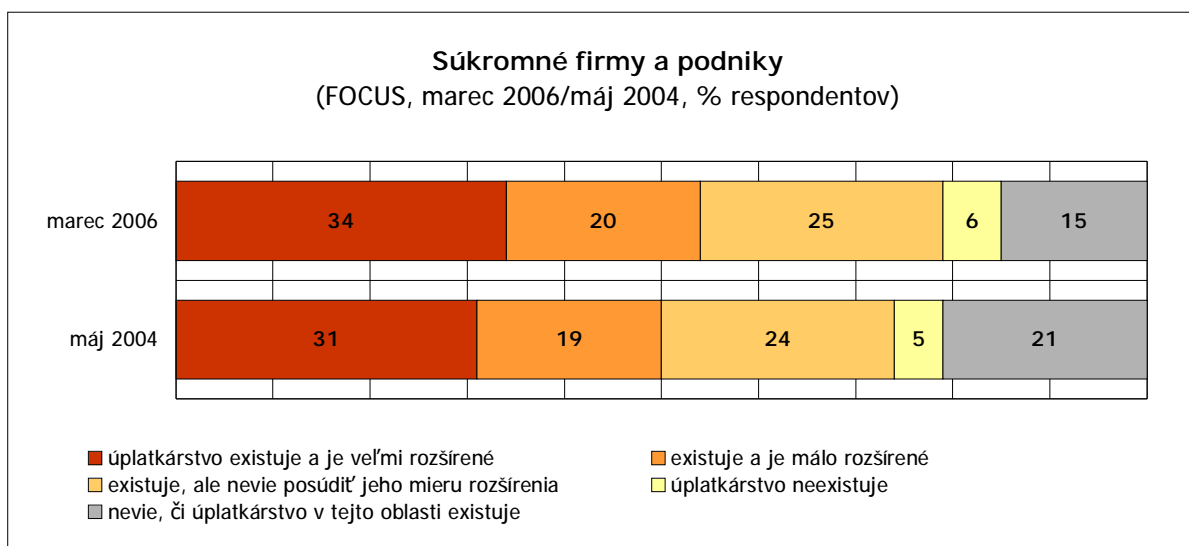
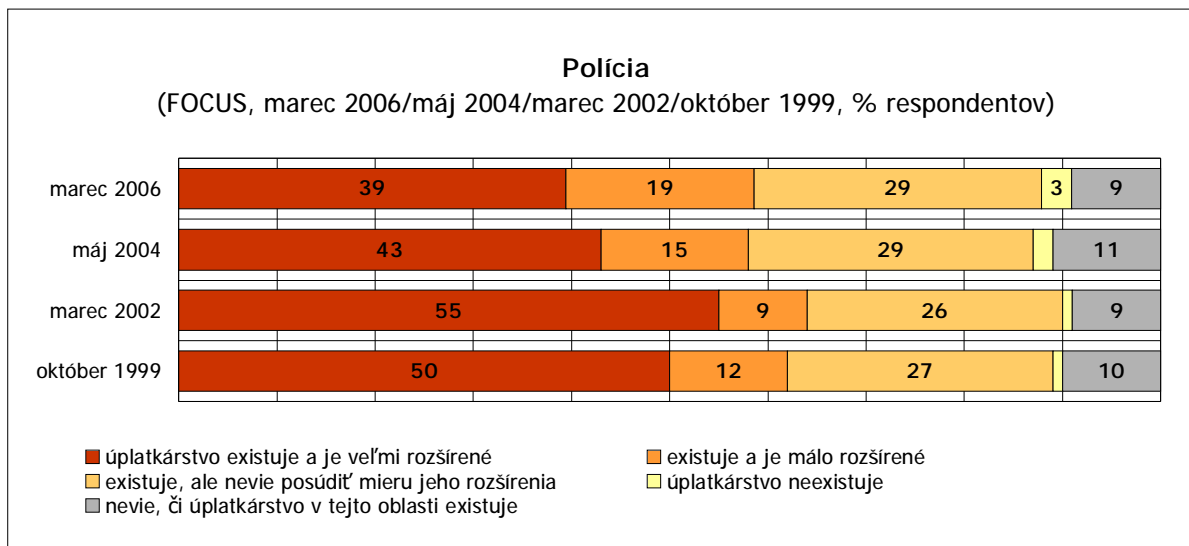
Pomerne výrazný bol aj u colných úradov (z 39% v roku 2004 na 30% v roku 2006), u živnostenských úradov (z 20% v roku 2004 na 12% v roku 2006) a v školstve (z 35% v roku 2004 na 27% v roku 2006).

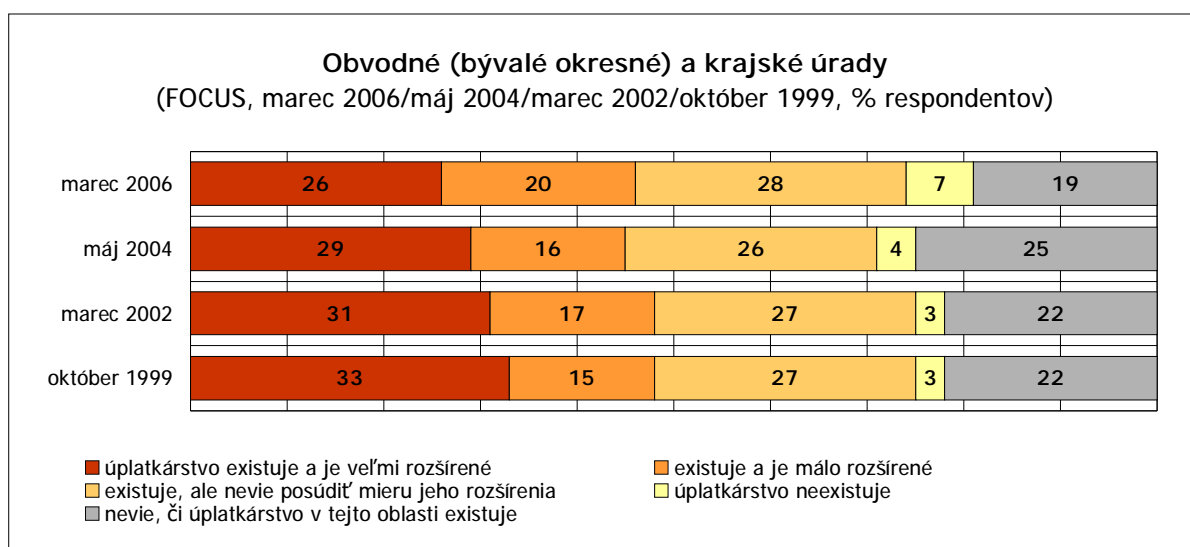
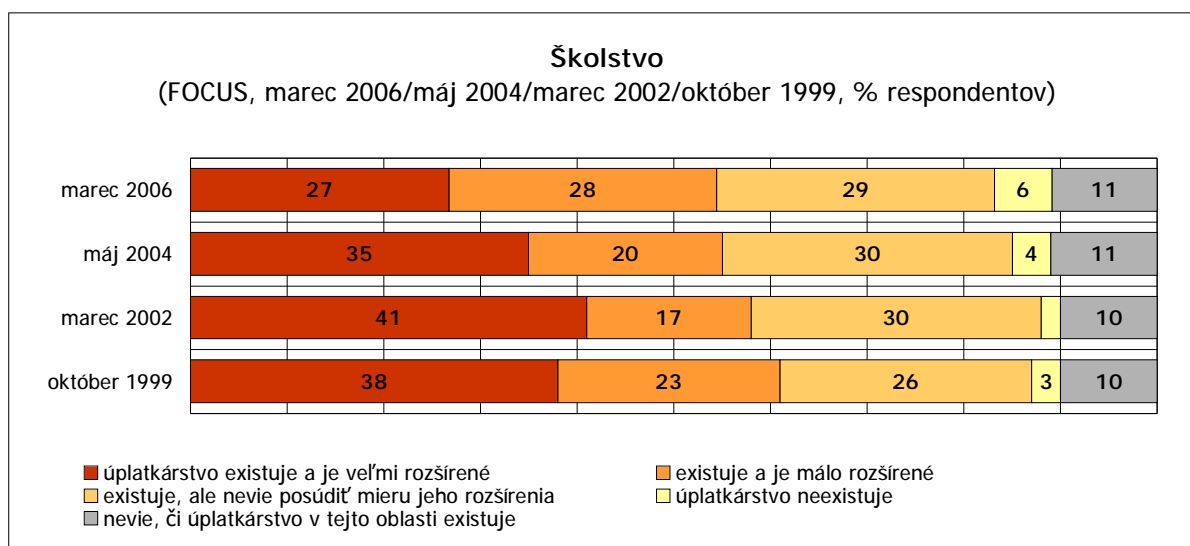
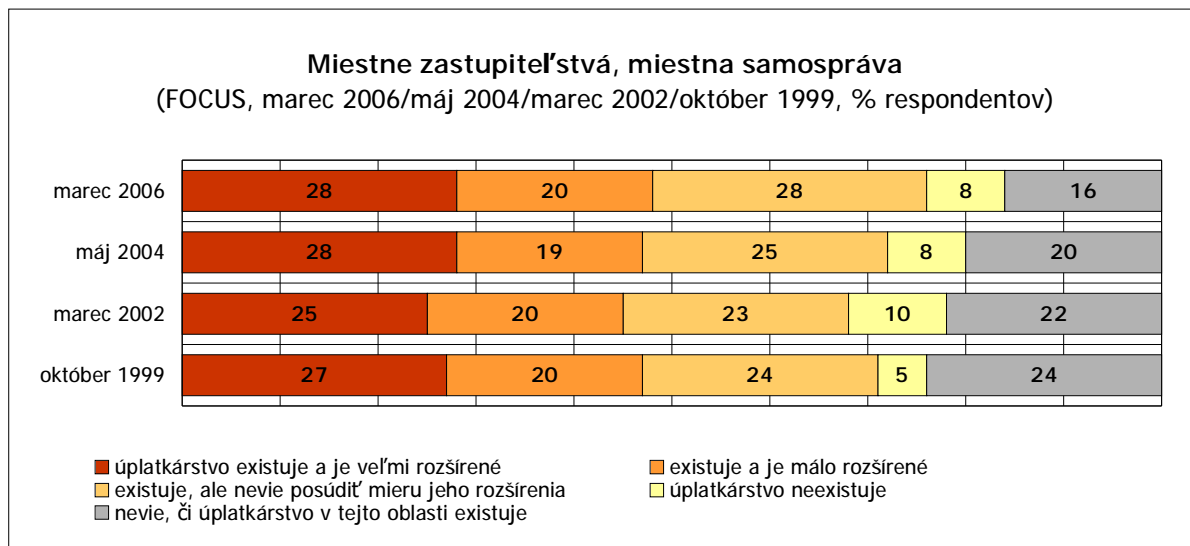
Menej výrazný pokles bol zaznamenaný u bánk a sporiteľní (z 18% v roku 2004 na 13% v roku 2006), u polície (zo 43% v roku 2004 na 39% v roku 2006), v zdravotníctve (zo 66% v roku 2004 na 63% v roku 2006), u obvodných (okresných) a krajských úradov (z 29% v roku 2004 na 26% v roku 2006) a na úradoch práce (zo 17% v roku 2004 na 14% v roku 2006).

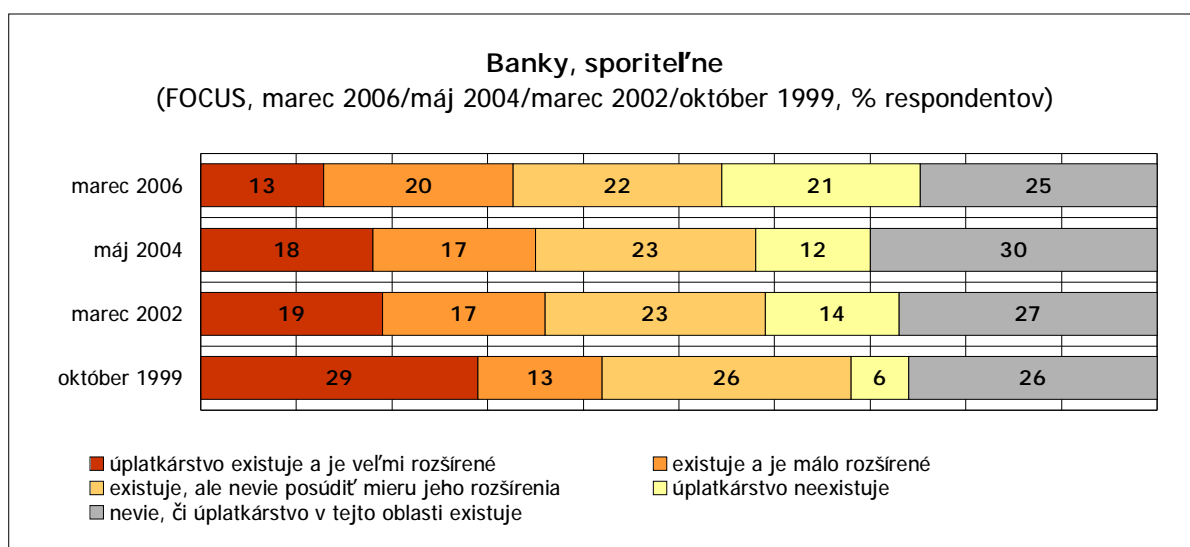
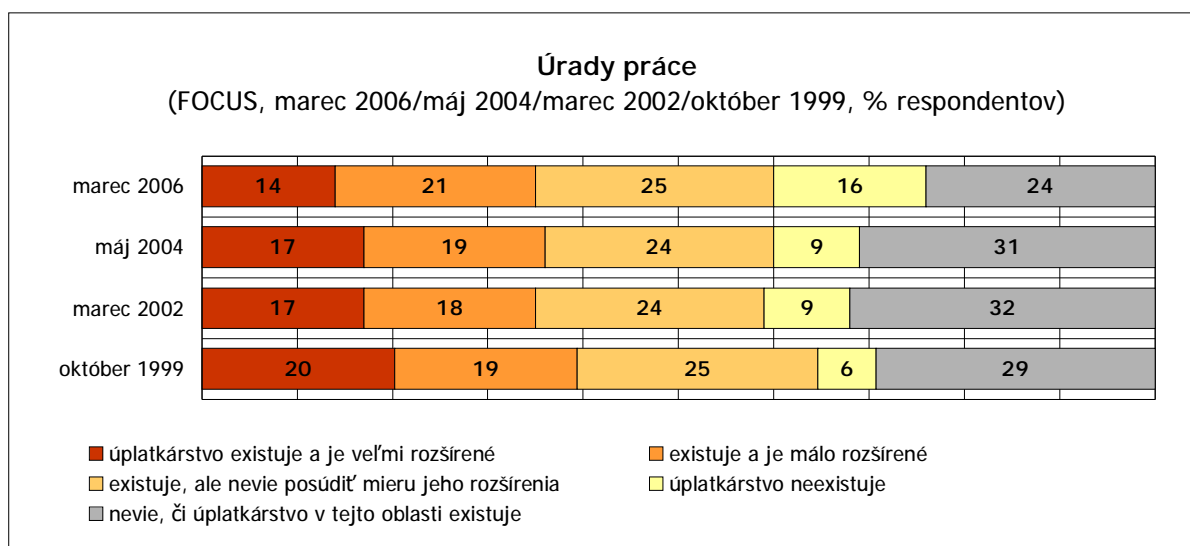
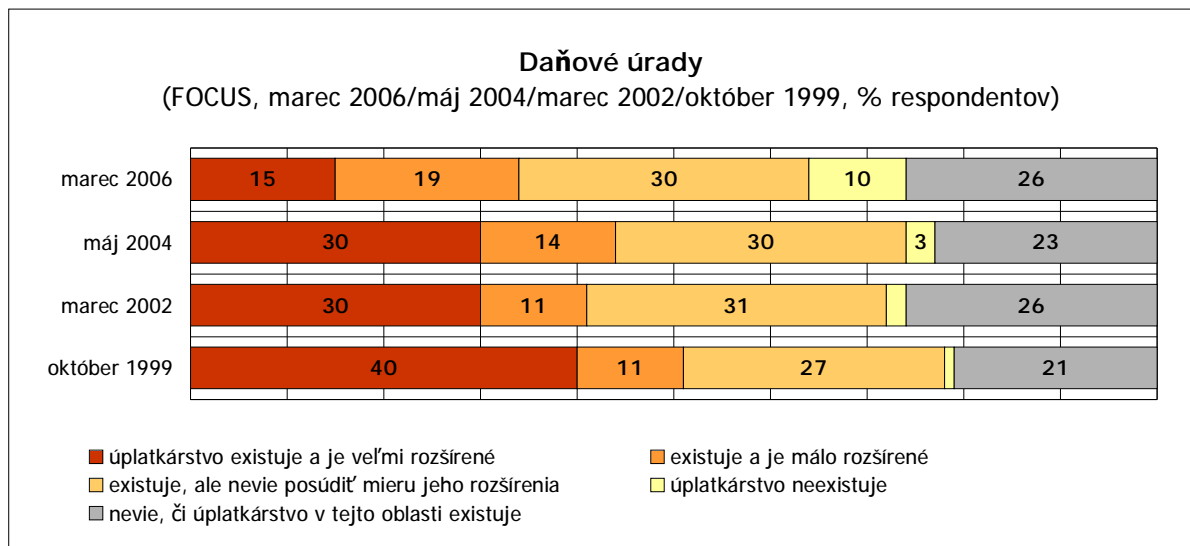
Z hľadiska dlhodobjšieho porovnania (roky 2004, 2002 resp. 1999) možno konštatovať, že vo väčšine sledovaných oblastí je klesajúca tendencia percepcie výskytu korupcie.

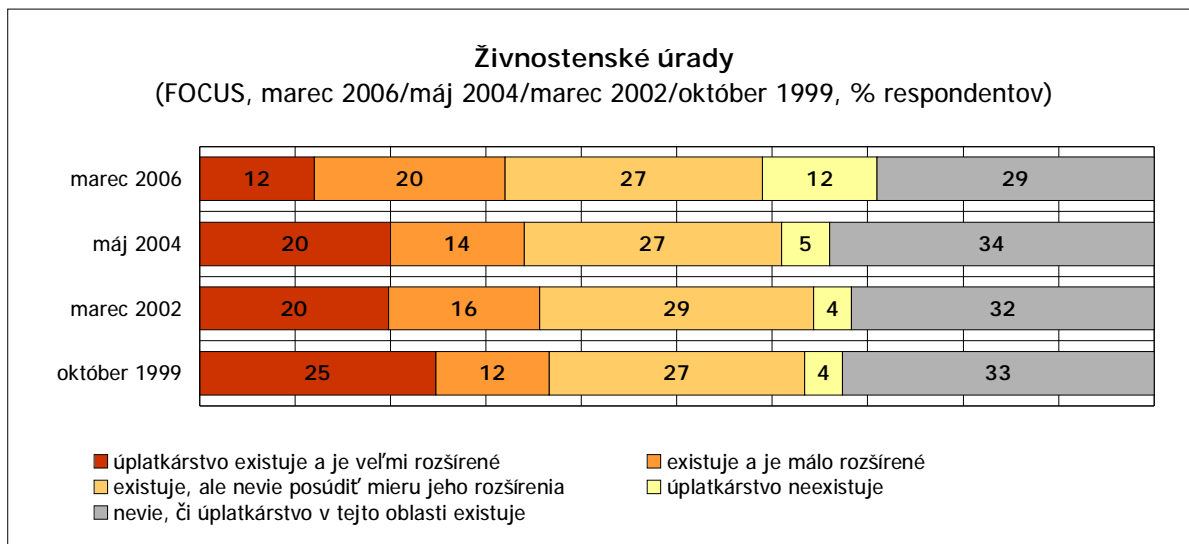
* V tejto časti neuvádzame oblasť „vyššie územné celky (VÚC)“, keďže vo výskumoch v rokoch 1999, 2002 a 2004 nebola sledovaná.

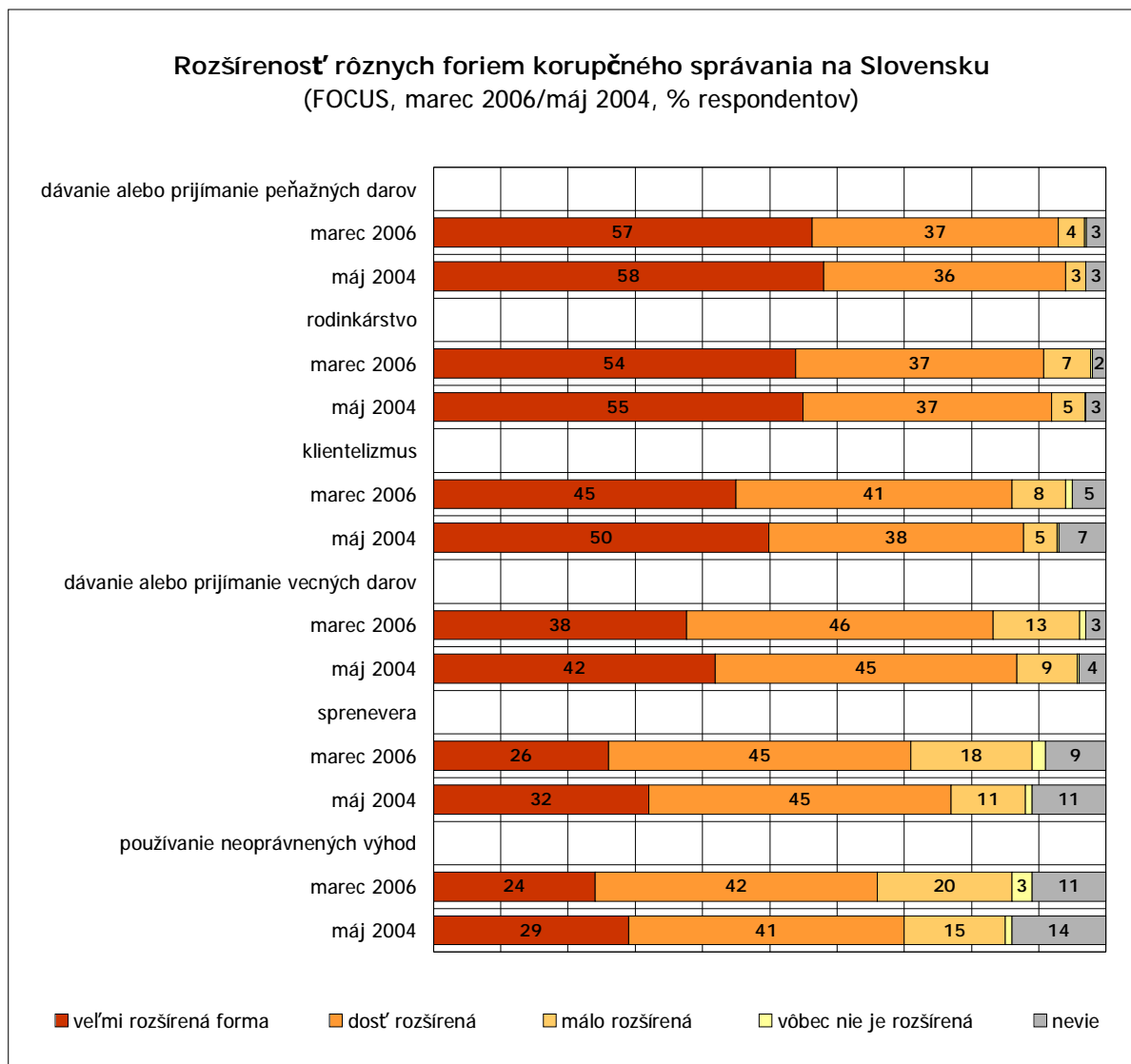
3. ROZŠÍRENOSŤ RÔZNYCH FORIEM KORUPČNÉHO SPRÁVANIA NA SLOVENSKU

Viac ako polovica respondentov si myslí, že medzi **veľmi rozšírené formy korupčného správania na Slovensku** patrí najmä **dávanie alebo prijímanie peňazí, peňažných darov** (57%) a **rodinkárstvo** (54%). V porovnaní s výskumom z roku 2004 došlo pri týchto formách iba k minimálnemu poklesu.

Necelá polovica respondentov považuje za **veľmi rozšírenú formu korupcie klientelizmus** (45% - v porovnaní s rokom 2004 došlo k poklesu o 5%).

Dávanie alebo prijímanie vecných darov považuje za **veľmi rozšírenú formu korupcie** 38% respondentov, čo je pokles o 4% v porovnaní s rokom 2004.

Štvrtina respondentov považuje za **veľmi rozšírenú formu korupcie sprenevera** (26% - v porovnaní s rokom 2004 pokles o 6%) a **používanie neoprávnených výhod** (24% - v porovnaní s rokom 2004 pokles o 5%).

ROZŠÍRENOSŤ RÔZNYCH FORIEM KORUPČNÉHO SPRÁVANIA NA SLOVENSKU PODĽA SOCIÁLNO-DEMOGRAFICKÝCH CHARAKTERISTÍK RESPONDENTOV

DÁVANIE ALEBO PRIJÍMANIE PEŇAZÍ, PEŇAŽNÝCH DAROV

Vyšší podiel respondentov, ktorí si myslia, že dávanie alebo prijímanie peňazí, peňažných darov ako forma korupcie je na Slovensku (veľmi+dost') **rozšírené**, nebol zaznamenaný v žiadnej sociálno-demografickej kategórii.

Vyšší podiel respondentov, ktorí si myslia, že dávanie alebo prijímanie peňazí, peňažných darov ako forma korupcie je na Slovensku **málo rozšírené alebo vôbec nie je rozšírené**, je medzi respondentmi žijúcimi v Trnavskom kraji (9%).

RODINKÁRSTVO

Vyšší podiel respondentov, ktorí si myslia, že rodinkárstvo ako forma korupcie je na Slovensku (veľmi+dost') **rozšírené**, je medzi nekvalifikovanými manuálnymi pracovníkmi (100%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí si myslia, že rodinkárstvo ako forma korupcie je na Slovensku **málo rozšírené alebo vôbec nie je rozšírené**, je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách respondentov:

- respondenti s najvyšším čistým mesačným príjmom domácnosti 30 001 Sk a viac (12%),
- respondenti žijúci v Trnavskom kraji (15%).

KLIENTELIZMUS

Vyšší podiel respondentov, ktorí si myslia, že klientelizmus ako forma korupcie je na Slovensku (veľmi+dost') **rozšírený**, je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách respondentov:

- muži (88%),
- respondenti vo veku 25 – 34 rokov (90%),
- respondenti so stredoškolským vzdelaním s maturitou (89%), respondenti s vysokoškolským vzdelaním (92%),
- respondenti zamestnaní ako výkonní odborní pracovníci / úradníci (93%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí si myslia, že klientelizmus ako forma korupcie je na Slovensku **málo rozšírený alebo vôbec nie je rozšírený**, je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách respondentov:

- respondenti vo veku 18 – 24 rokov (15%),
- študenti (19%),
- respondenti žijúci v Banskobystrickom kraji (20%).

DÁVANIE ALEBO PRIJÍMANIE VECNÝCH DAROV

Vyšší podiel respondentov, ktorí si myslia, že dávanie alebo prijímanie vecných darov ako forma korupcie je na Slovensku (veľmi+dost') **rozšírené**, je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách respondentov:

- respondenti zamestnaní ako nekvalifikovaní manuálni pracovníci (96%),
- respondenti žijúci v Nitrianskom kraji (90%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí si myslia, že dávanie alebo prijímanie vecných darov ako forma korupcie je na Slovensku **málo rozšírené alebo vôbec nie je rozšírené**, je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách respondentov:

- respondenti vo veku 35 – 44 rokov (18%),
- respondenti slovenskej národnosti (15%),
- respondenti žijúci v Prešovskom kraji (20%).

SPRENEVERA

Vyšší podiel respondentov, ktorí si myslia, že sprenevera ako forma korupcie je na Slovensku (veľmi+dost') **rozšírená**, je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách respondentov:

- respondenti vo veku 55 – 59 rokov (86%),
- respondenti so stredoškolským vzdelaním s maturitou (76%),
- respondenti zamestnaní ako výkonní odborní pracovníci / úradníci (78%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí si myslia, že sprenevera ako forma korupcie je na Slovensku **málo rozšírená alebo vôbec nie je rozšírená**, je medzi respondentmi žijúcimi v Trenčianskom kraji (28%).

POUŽÍVANIE NEOPRÁVNENÝCH VÝHOD

Vyšší podiel respondentov, ktorí si myslia, že používanie neoprávnených výhod ako forma korupcie je na Slovensku (veľmi+dost') **rozšírené**, je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách respondentov:

- respondenti so stredoškolským vzdelaním s maturitou (69%),
- respondenti žijúci v Nitrianskom kraji (76%),
- respondenti zamestnaní ako nekvalifikovaní manuálni pracovníci (83%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí si myslia, že používanie neoprávnených výhod ako forma korupcie je na Slovensku **málo rozšírené alebo vôbec nie je rozšírené**, je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách respondentov:

- respondenti slovenskej národnosti (25%),
- respondenti žijúci v Trnavskom kraji (31%).

Rozšírenosť rôznych foriem korupčného správania na Slovensku podľa sociálno-demografických charakteristík respondentov pozri v Tab 29 až Tab 40.

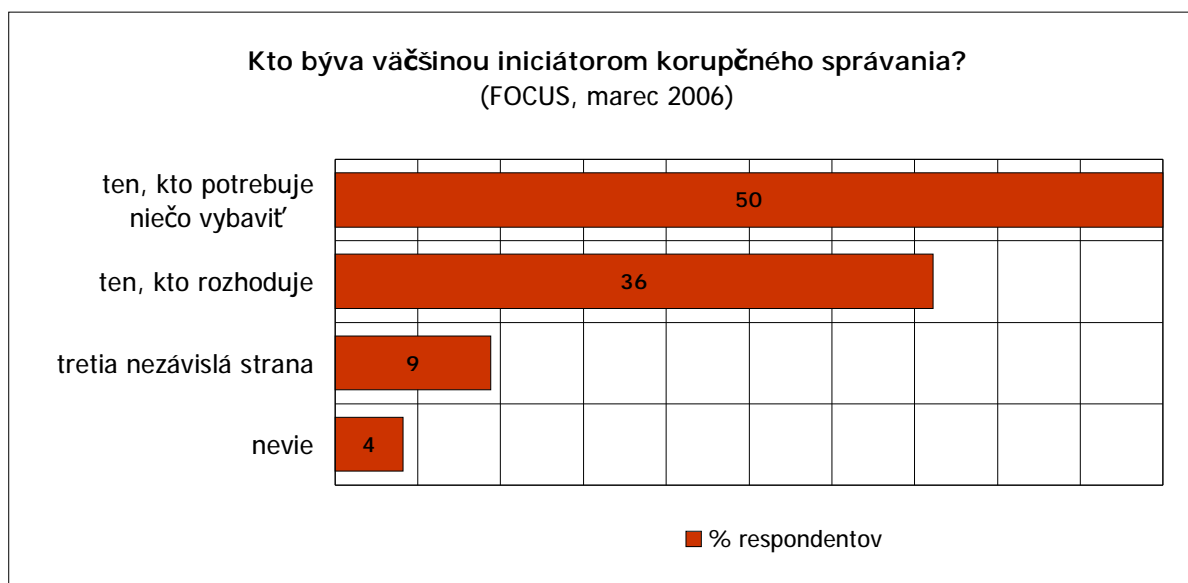
4. INICIÁTORI KORUPČNÉHO SPRÁVANIA

Podľa polovice respondentov (50%) býva väčšinou iniciátorom korupčného správania ten, kto potrebuje niečo vybaviť.

Ten, kto rozhoduje, býva väčšinou iniciátorom korupčného správania podľa viac ako tretiny respondentov (36%).

Necelá desatina respondentov (9%) si myslí, že iniciátorom korupčného správania býva väčšinou tretia nezávislá strana.

Ďalšie 4% respondentov nevedeli na otázku odpovedať.

INICIÁTORI KORUPČNÉHO SPRÁVANIA PODĽA SOCIÁLNO-DEMOGRAFICKÝCH CHARAKTERISTÍK RESPONDENTOV

Vyšší podiel respondentov, ktorí si myslia, že **iniciátorom korupčného správania býva väčšinou ten, kto potrebuje niečo vybaviť**, je medzi respondentmi zamestnanými ako výkonní odborní pracovníci / úradníci (59%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí si myslia, že **iniciátorom korupčného správania býva väčšinou ten, kto rozhoduje**, je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách respondentov:

- respondenti vo veku 60 rokov a viac (42%),
- respondenti žijúci v Bratislavskom kraji (45%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí si myslia, že **iniciátorom korupčného správania býva väčšinou tretia nezávislá strana**, je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách respondentov:

- respondenti vo veku 35 – 44 rokov (14%),
- respondenti zamestnaní ako kvalifikovaní manuálni/prevádzkoví pracovníci (13%) a nezamestnaní (15%).

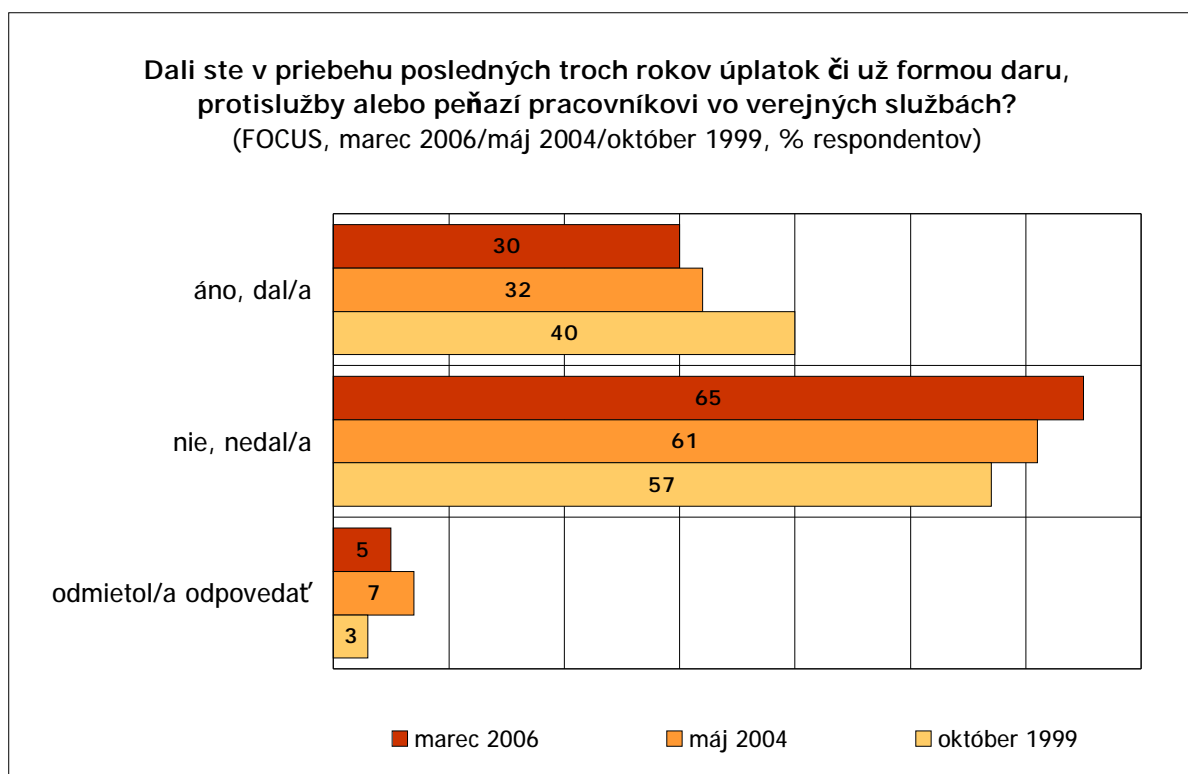
Iniciátorov korupčného správania podľa sociálno-demografických charakteristík respondentov pozri v Tab 41 až Tab 42.

5. DÁVANIE ÚPLATKOV PRACOVNÍKOM VO VEREJNÝCH SLUŽBÁCH

V priebehu posledných 3 rokov dalo pracovníkovi vo verejných službách úplatok 30% respondentov. V porovnaní s predchádzajúcimi výskumami má dávanie úplatku pracovníkom vo verejných službách klesajúcu tendenciu.

Dve tretiny respondentov (65%) úplatok pracovníkovi vo verejných službách za posledné 3 roky nedali. Nedávanie úplatku má rastúcu tendenciu v porovnaní s predchádzajúcimi výskumami.

Na otázku o poskytnutí úplatku odmietlo odpovedať 5% respondentov.

DÁVANIE ÚPLATKOV PRACOVNÍKOM VO VEREJNÝCH SLUŽBÁCH PODĽA SOCIÁLNO-DEMOGRAFICKÝCH CHARAKTERISTÍK RESPONDENTOV

Vyšší podiel respondentov, ktorí **dali** v priebehu posledných troch rokov **úplatok** pracovníkovi vo verejných službách, je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách respondentov:

- starší respondenti vo veku 60 a viac rokov (36%),
- respondenti s vysokoškolským vzdelaním (40%),
- výkonní odborní pracovníci / úradníci (38%), tvoriví odborní pracovníci (43%), podnikatelia, živnostníci (43%),
- respondenti s najvyšším čistým mesačným príjmom domácnosti 30 001 Sk a viac (39%),
- respondenti žijúci v Nitrianskom kraji (39%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí **nedali** v priebehu posledných troch rokov **úplatok** pracovníkovi vo verejných službách, je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách respondentov:

- mladí respondenti vo veku 18 – 24 rokov (83%),
- respondenti z menších miest s počtom 5 – 20 tisíc obyvateľov (72%),
- respondenti s najnižším čistým mesačným príjmom domácnosti - menej ako 10 000 Sk (79%).

Dávanie úplatkov pracovníkom vo verejných službách podľa sociálno-demografických charakteristík respondentov pozri v Tab 43 až Tab 44.

6. DÁVANIE ÚPLATKOV PRACOVNÍKOM V ZDRAVOTNÍCTVE

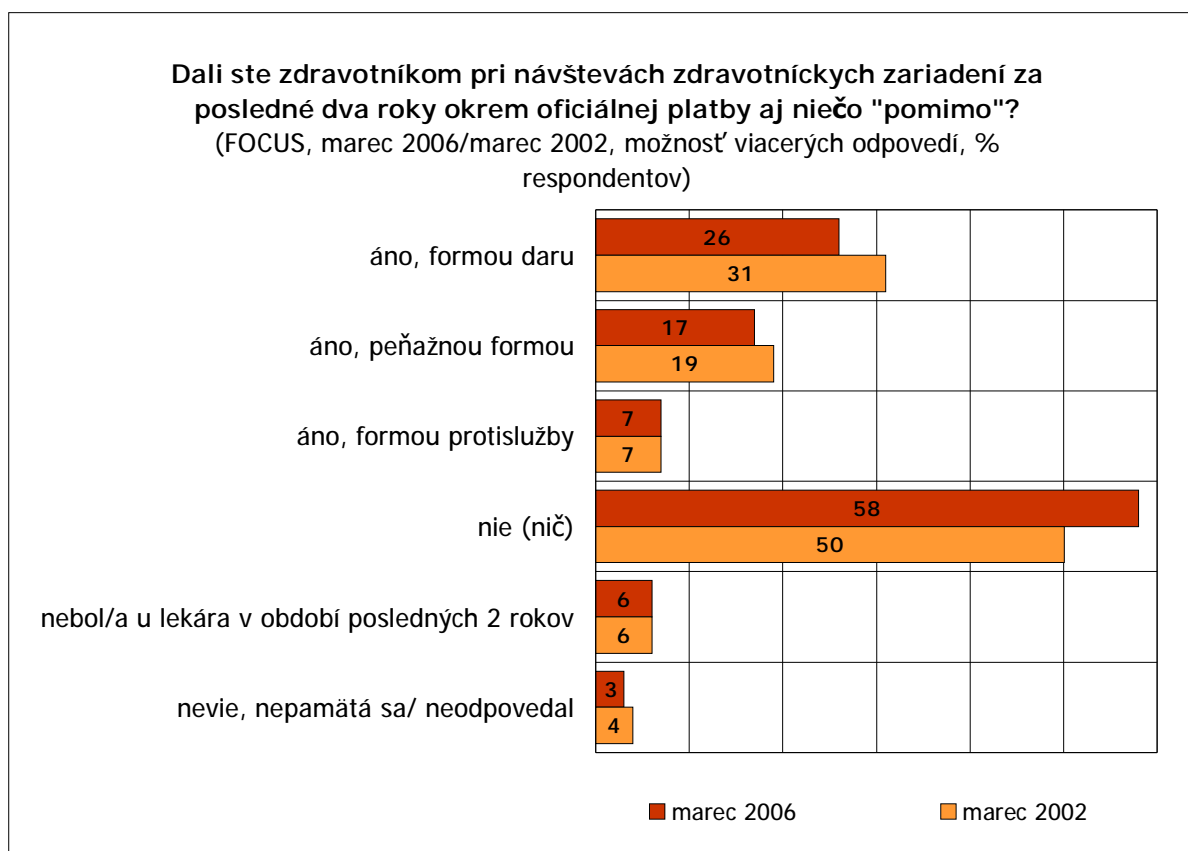
V priebehu posledných 2 rokov **dalo** zdravotníkom pri návštevách zdravotníckych zariadení **úplatok formou daru 26%** respondentov, čo je **pokles o 5 percentuálnych bodov** v porovnaní s výskumom z roku 2002.

Úplatok peňažnou formou dalo zdravotníkom pri návštevách zdravotníckych zariadení za posledné 2 roky **17%** respondentov (pokles o 2% oproti roku 2002).

Úplatok formou protislužby dalo zdravotníkom pri návštevách zdravotníckych zariadení za posledné 2 roky **7%** respondentov.

Žiadny úplatok neposkytlo zdravotníkom pri návštevách zdravotníckych zariadení za posledné 2 roky **58%** respondentov. V porovnaní s rokom 2002 **došlo k nárastu o 8 percentuálnych bodov**.

6% respondentov nebolo za posledné 2 roky u lekára a na otázku o poskytnutí úplatku zdravotníkom neodpovedali 3% respondentov.

DÁVANIE ÚPLATKOV PRACOVNÍKOM V ZDRAVOTNÍCTVE PODĽA SOCIÁLNO-DEMOGRAFICKÝCH CHARAKTERISTÍK RESPONDENTOV

Vyšší podiel respondentov, ktorí **dali** v priebehu posledných dvoch rokov **úplatok formou daru** zdravotníkom pri návštevách zdravotníckych zariadení, je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách respondentov:

- ženy (30%),
- starší respondenti vo veku 60 a viac rokov (36%),
- výkonní odborní pracovníci / úradníci (35%),
- respondenti žijúci v Nitrianskom kraji (34%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí **dali** v priebehu posledných dvoch rokov **úplatok peňažnou formou** zdravotníkom pri návštevách zdravotníckych zariadení, je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách respondentov:

- starší respondenti vo veku 60 a viac rokov (25%),
- respondenti maďarskej národnosti (28%),
- respondenti s najvyšším čistým mesačným príjmom domácnosti 30 001 Sk a viac (26%),
- respondenti žijúci v Trnavskom (25%) a v Nitrianskom kraji (23%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí **dali** v priebehu posledných dvoch rokov **úplatok formou protislužby** zdravotníkom pri návštevách zdravotníckych zariadení, je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách respondentov:

- respondenti vo veku 35 – 44 rokov (10%),
- respondenti s vysokoškolským vzdelaním (11%),
- výkonní odborní pracovníci / úradníci (14%),
- respondenti s najvyšším čistým mesačným príjmom domácnosti 30 001 Sk a viac (14%),
- respondenti žijúci v mestách s počtom 20 – 50 tisíc obyvateľov (11%).

Vyšší podiel respondentov, ktorí **nedali** v priebehu posledných dvoch rokov **žiadny úplatok** zdravotníkom pri návštevách zdravotníckych zariadení, je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách respondentov:

- muži (67%),
- mladí respondenti vo veku 18 – 24 rokov (83%),
- študenti (89%), nezamestnaní (76%),
- respondenti žijúci v Trenčianskom kraji (74%),
- respondenti s najnižším čistým mesačným príjmom domácnosti - menej ako 10 000 Sk (76%).

Dávanie úplatkov pracovníkom v zdravotníctve podľa sociálno-demografických charakteristík respondentov pozri v Tab 45 až Tab 46.

7. OCHOTA OZNÁMIŤ PRÍPADY ÚPLATKÁRSTVA POLÍCIU

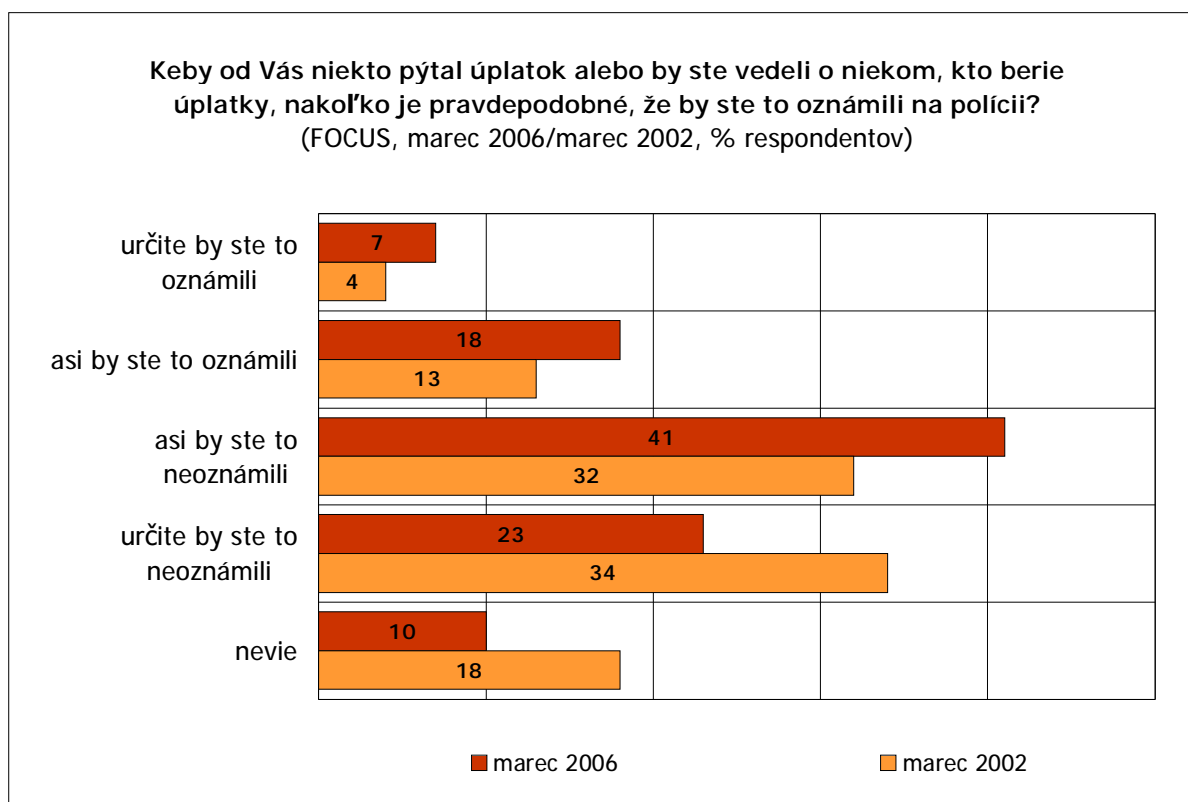
Keby od respondentov niekto pýtal úplatok alebo by vedeli o niekom, kto berie úplatky, v prípade štvrtiny respondentov (25%) je pravdepodobné, že by to oznámili na polícii, pričom určite by to oznámilo 7% respondentov a asi by to oznámilo 18% respondentov.

V porovnaní s rokom 2002 došlo k nárastu počtu respondentov, ktorý by úplatkárstvo (určite alebo asi) na polícii oznámili o 8 percentuálnych bodov.

Naopak, úplatkárstvo by neoznámili takmer dve tretiny respondentov (64%), pričom 41% by ho asi neoznámilo a 23% by ho určite neoznámilo.

V porovnaní s rokom 2002 v prípade respondentov, ktorí by úplatkárstvo asi neoznámili, došlo k nárastu o 9 percentuálnych bodov a u respondentov, ktorí by úplatkárstvo určite neoznámili došlo naopak k poklesu o 11 percentuálnych bodov.

Na otázku nevedela odpovedať desatina respondentov, pričom došlo k poklesu o 8% v porovnaní s rokom 2002, kedy nevedelo odpovedať 18% respondentov.

OCHOTA OZNÁMIŤ PRÍPADY ÚPLATKÁRSTVA POLÍCII PODĽA SOCIÁLNO-DEMOGRAFICKÝCH CHARAKTERISTÍK RESPONDENTOV

Vyšší podiel respondentov, u ktorých je pravdepodobné, že **by (určite + asi) oznámili** na polícii, keby od nich niekto pýtal úplatok alebo by vedeli o niekom, kto berie úplatky, je medzi respondentmi žijúcimi v Banskobystrickom kraji (35%).

Vyšší podiel respondentov, u ktorých je pravdepodobné, že **by (asi + určite) neoznámili** na polícii, keby od nich niekto pýtal úplatok alebo by vedeli o niekom, kto berie úplatky, je medzi respondentmi žijúcimi v Trnavskom (73%) a v Nitrianskom kraji (73%).

Ochotu oznámiť prípady úplatkárstva polícii podľa sociálno-demografických charakteristík respondentov pozri v Tab 47 až Tab 48.

8. SKUTOČNOSTI DÔLEŽITÉ PRE ÚSPECH V PODNIKANÍ NA SLOVENSKU

Za skutočnosti dôležité pre úspech v podnikaní na Slovensku sú respondentmi považované predovšetkým:

- § **osobná sieť kontaktov a známostí** (94% - veľmi dôležité podľa 62% respondentov, skôr dôležité podľa 32% respondentov)
- § **kvalita ponúkaného produktu alebo služby** (92% - veľmi dôležité podľa 69% respondentov, skôr dôležité podľa 23% respondentov)
- § **úzke kontakty na úradníkov** (86% - veľmi dôležité podľa 38% respondentov, skôr dôležité podľa 48% respondentov)

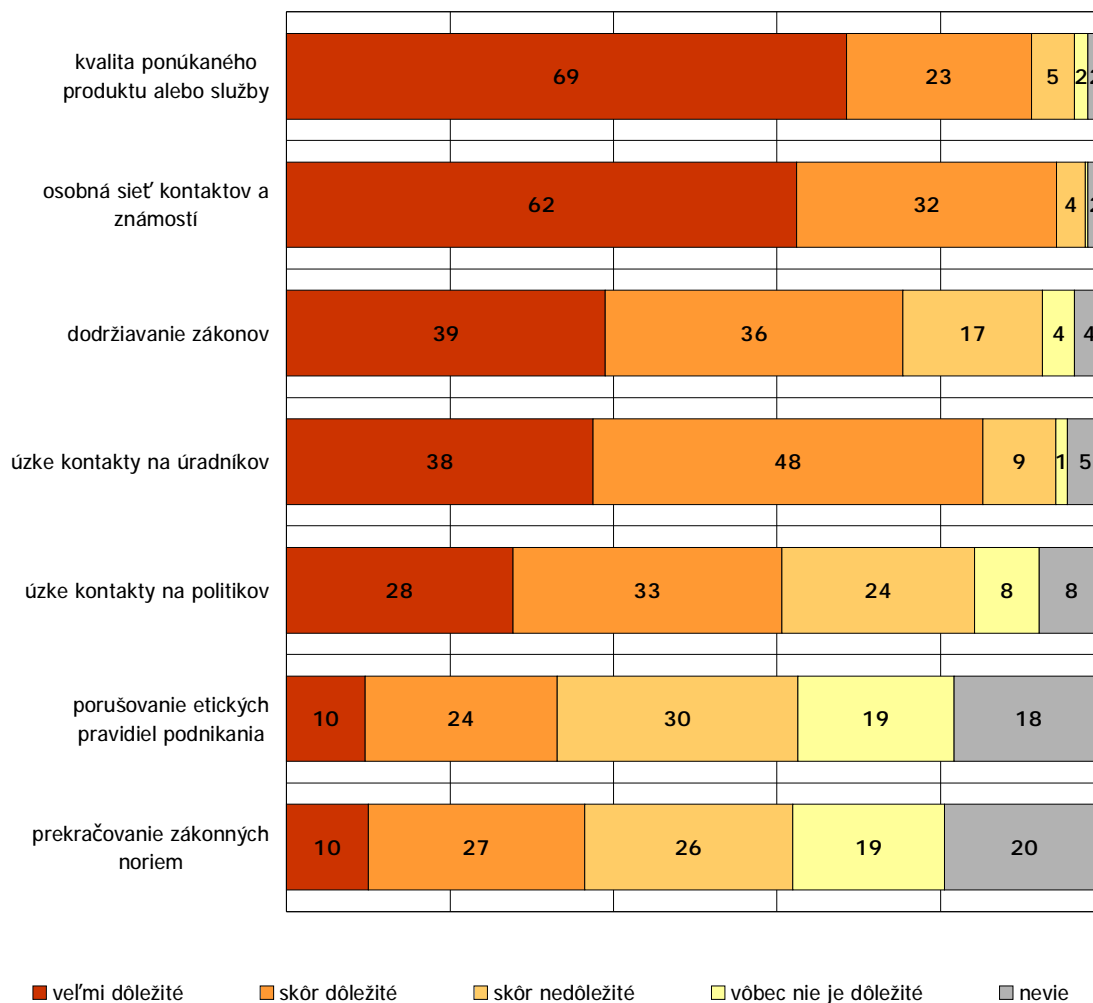
Pre tri štvrtiny respondentov (75%) je dôležité pre úspech v podnikaní na Slovensku dodržiavanie zákonov (veľmi dôležité podľa 39% respondentov, skôr dôležité podľa 36% respondentov).

Necelé dve tretiny respondentov (61%) považujú za dôležité pre úspech v podnikaní na Slovensku úzke kontakty na politikov (veľmi dôležité podľa 28% respondentov, skôr dôležité podľa 33% respondentov).

Približne tretina respondentov považuje za dôležité pre úspech v podnikaní na Slovensku:

- § **prekračovanie zákonných noriem** (37% - veľmi dôležité podľa 10% respondentov, skôr dôležité podľa 27% respondentov),
- § **porušovanie etických pravidiel podnikania** (34% - veľmi dôležité podľa 10% respondentov, skôr dôležité podľa 24% respondentov).

Do akej miery považujete vybrané skutočnosti za dôležité pre úspech v podnikaní na Slovensku?
(FOCUS, marec 2006, % respondentov)

SKUTOČNOSTI DÔLEŽITÉ PRE ÚSPECH V PODNIKANÍ NA SLOVENSKU PODĽA SOCIÁLNO-DEMOGRAFICKÝCH CHARAKTERISTÍK RESPONDENTOV

Vyšší podiel respondentov, podľa ktorých je **osobná sieť kontaktov a známostí** pre úspech v podnikaní na Slovensku (**veľmi+skôr**) **dôležitá**, je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách respondentov:

- respondenti vo veku 25 – 34 rokov (97%),
- respondenti so stredoškolským vzdelaním s maturitou (96%),
- respondenti žijúci v Nitrianskom kraji (99%).

Vyšší podiel respondentov, podľa ktorých je **kvalita ponúkaného produktu alebo služby** pre úspech v podnikaní na Slovensku (**veľmi+skôr**) **dôležitá**, je medzi respondentmi s najvyšším čistým mesačným príjmom domácnosti 30 001 a viac Sk (96%).

Vyšší podiel respondentov, podľa ktorých sú **úzke kontakty na úradníkov** pre úspech v podnikaní na Slovensku (**veľmi+skôr**) **dôležité**, je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách respondentov:

- respondenti žijúci v mestách s počtom 5 – 20 tisíc obyvateľov (90%),
- respondenti žijúci v Nitrianskom kraji (91%).

Vyšší podiel respondentov, podľa ktorých je **dodržiavanie zákonov** pre úspech v podnikaní na Slovensku (**veľmi+skôr**) **dôležité**, nebol zaznamenaný v žiadnej sociálno-demografickej kategórii.

Vyšší podiel respondentov, podľa ktorých sú **úzke kontakty na politikov** pre úspech v podnikaní na Slovensku (**veľmi+skôr**) **dôležité**, je medzi respondentmi vo veku 35 – 44 rokov (68%).

Vyšší podiel respondentov, podľa ktorých je **prekračovanie zákonných noriem** pre úspech v podnikaní na Slovensku (**veľmi+skôr**) **dôležité**, je medzi respondentmi žijúcimi v Banskobystrickom kraji (46%).

Vyšší podiel respondentov, podľa ktorých je **porušovanie etických pravidiel podnikania** pre úspech v podnikaní na Slovensku (**veľmi+skôr**) **dôležité**, nebol zaznamenaný v žiadnej sociálno-demografickej kategórii.

Skutočnosti dôležité pre úspech v podnikaní na Slovensku podľa sociálno-demografických charakteristík respondentov pozri v Tab 49 až Tab 62.

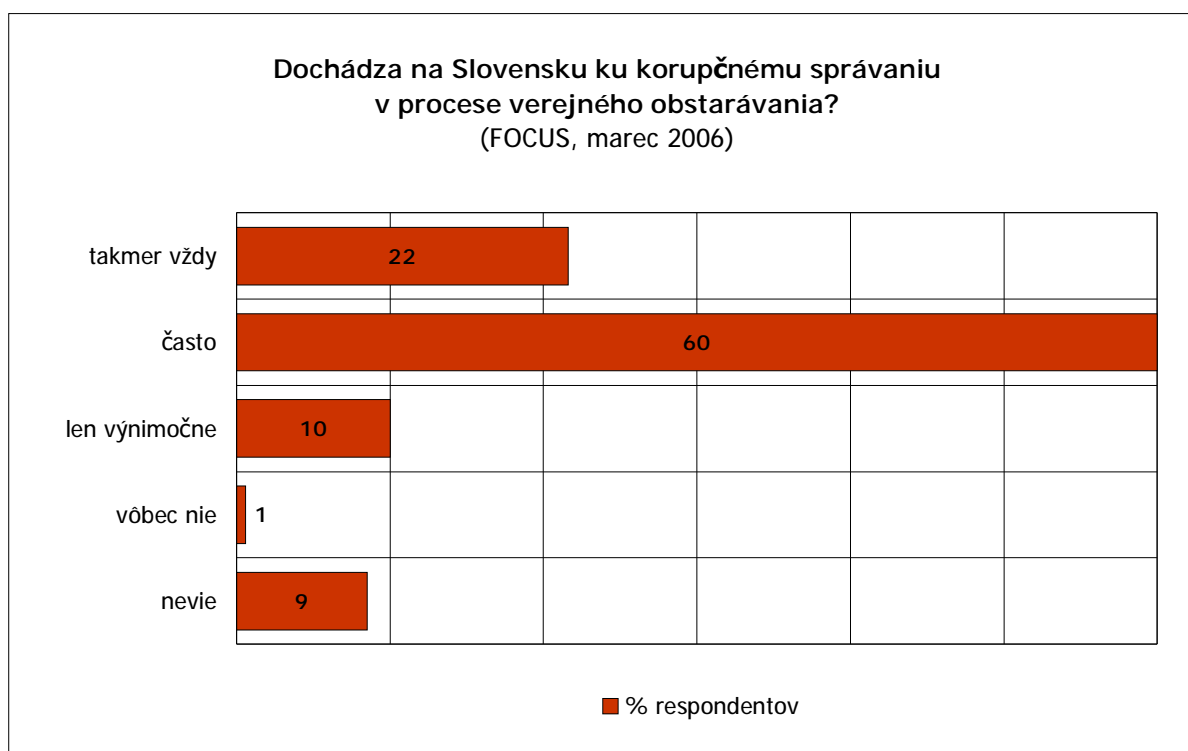
9. KORUPČNÉ SPRÁVANIE V PROCESE VEREJNÉHO OBSTARÁVANIA

V procese verejného obstarávania dochádza ku korupčnému správaniu "takmer vždy" podľa 22% respondentov a "často" až podľa 60% respondentov.

Len výnimočne dochádza ku korupčnému správaniu v procese verejného obstarávania podľa desatiny respondentov (10%).

Iba 1% respondentov si myslí, že ku korupčnému správaniu v procese verejného obstarávania **nedochádza vôbec**.

Na otázku nevedelo odpovedať 9% respondentov.

KORUPČNÉ SPRÁVANIE V PROCESSE VEREJNÉHO OBSTARÁVANIA PODĽA SOCIÁLNO-DEMOGRAFICKÝCH CHARAKTERISTÍK RESPONDENTOV

Vyšší podiel respondentov, podľa ktorých dochádza ku korupčnému správaniu v procese verejného obstarávania **takmer vždy+často**, je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách respondentov:

- respondenti vo veku 35 – 44 rokov (88%),
- respondenti s vysokoškolským vzdelaním (91%),
- respondenti zamestnaní ako tvoria odborní pracovníci (97%).

Vyšší podiel respondentov, podľa ktorých dochádza ku korupčnému správaniu v procese verejného obstarávania **len výnimočne alebo vôbec k nemu nedochádza**, je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách respondentov:

- respondenti žijúci v najmenších obciach s počtom obyvateľov menej ako 2 tisíc (14%),
- respondenti žijúci v Nitrianskom kraji (16%).

Korupčné správanie v procese verejného obstarávania podľa sociálno-demografických charakteristík respondentov pozri v Tab 63 až Tab 64.

10. DÔVODY FINANČNEJ PODPORY POLITICKÝCH STRÁN ZO STRANY FIRIEM

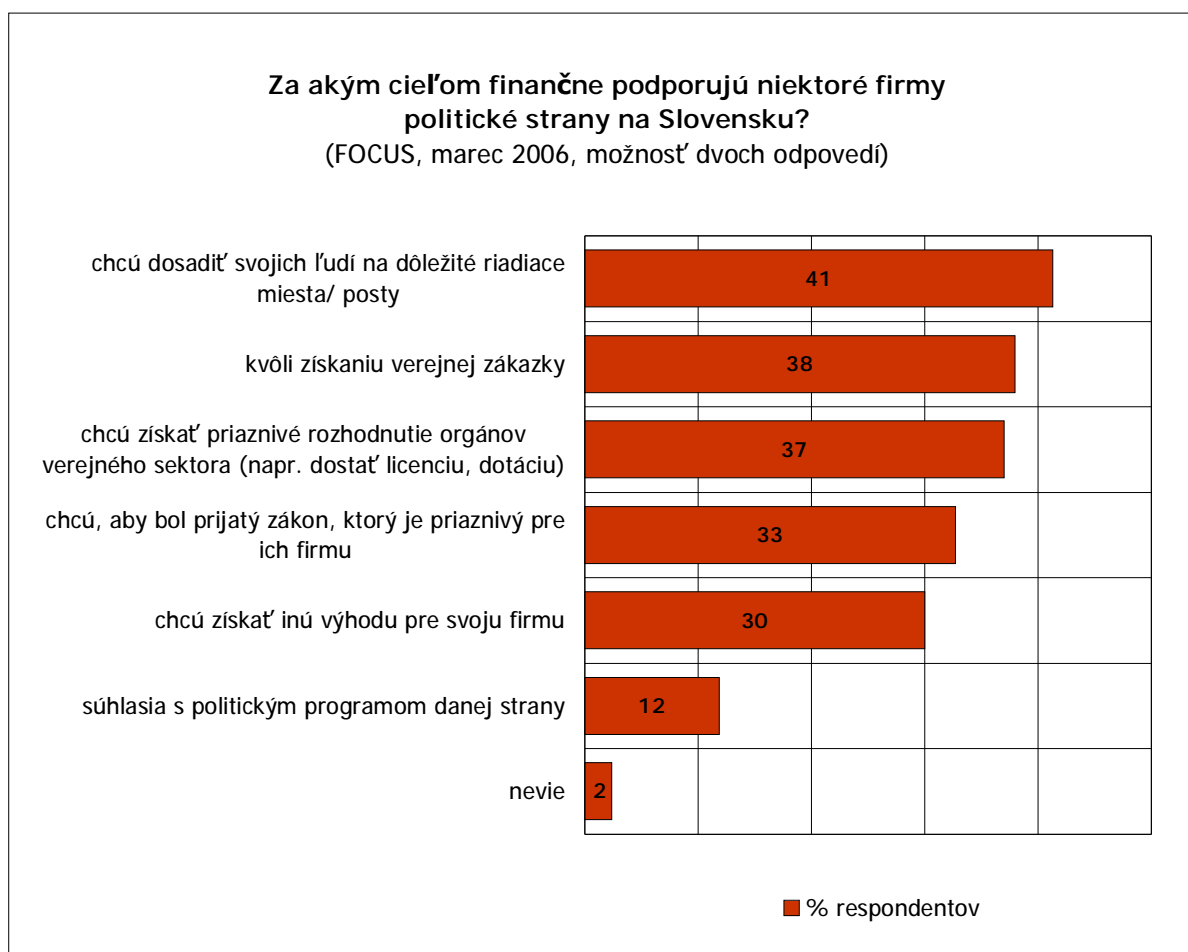
Firmy na Slovensku finančne podporujú politické strany predovšetkým preto, že **chcú dosadiť** svojich ľudí na dôležité riadiace posty. Tento názor zastáva 41% respondentov.

38% respondentov si myslí, že firmy podporujú finančne politické strany **kvôli získaniu verejnej zákazky** a ďalších 37% respondentov si myslí, že je to kvôli tomu, že **chcú získať priaznivé rozhodnutie orgánov verejného sektora** (napr. dostať licenciu, dotáciu).

Tretina respondentov (33%) vidí dôvod finančnej podpory politických strán zo strany firiem v snahe prijať zákon, ktorý je priaznivý pre ich firmu.

Necelá tretina respondentov (30%) sa prikláňa k názoru, že firmy chcú vďaka finančnej podpore politických strán získať inú výhodu pre seba.

Súhlas s politickým programom danej strany považuje za dôvod finančnej podpory politických strán zo strany firiem 12% respondentov.

DÔVODY FINANČNEJ PODPORY POLITICKÝCH STRÁN ZO STRANY FIRIEM PODĽA SOCIÁLNO-DEMOGRAFICKÝCH CHARAKTERISTÍK RESPONDENTOV

Vyšší podiel respondentov, podľa ktorých firmy na Slovensku finančne podporujú politické strany predovšetkým preto, že **chcú dosadiť svojich ľudí na dôležité riadiace miesta/posty**, je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách respondentov:

- ženy (44%),
- respondenti žijúci v Bratislavskom kraji (50%).

Vyšší podiel respondentov, podľa ktorých firmy na Slovensku finančne podporujú politické strany predovšetkým **kvôli získaniu verejnej zákazky**, je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách respondentov:

- muži (42%),
- respondenti vo veku 25 – 34 rokov (45%),
- respondenti zamestnaní ako tvoriví odborní pracovníci (54%), a podnikatelia, živnostníci (51%),
- respondenti žijúci v Žilinskom kraji (46%).

Vyšší podiel respondentov, podľa ktorých firmy na Slovensku finančne podporujú politické strany predovšetkým preto, že **chcú získať priaznivé rozhodnutie orgánov verejného sektora**, je medzi mužmi (42%).

Vyšší podiel respondentov, podľa ktorých firmy na Slovensku finančne podporujú politické strany predovšetkým preto, že **chcú, aby bol prijatý zákon, ktorý je priaznivý pre ich firmu**, je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách respondentov:

- respondenti maďarskej národnosti (42%),
- respondenti zamestnaní ako kvalifikovaní manuálni/prevádzkoví pracovníci (41%).

Vyšší podiel respondentov, podľa ktorých firmy na Slovensku finančne podporujú politické strany predovšetkým preto, že **chcú získať inú výhodu pre svoju firmu**, je medzi dôchodcami (36%).

Vyšší podiel respondentov, podľa ktorých firmy na Slovensku finančne podporujú politické strany predovšetkým preto, lebo **súhlasia s politickým programom danej strany**, je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách respondentov:

- starší respondenti vo veku 60 a viac rokov (16%),
- respondenti žijúci v najmenších obciach s počtom obyvateľov menej ako 2 tisíc (15%).

Dôvody finančnej podpory politických strán zo strany firiem podľa sociálno-demografických charakteristík respondentov pozri v Tab 65 až Tab 66.

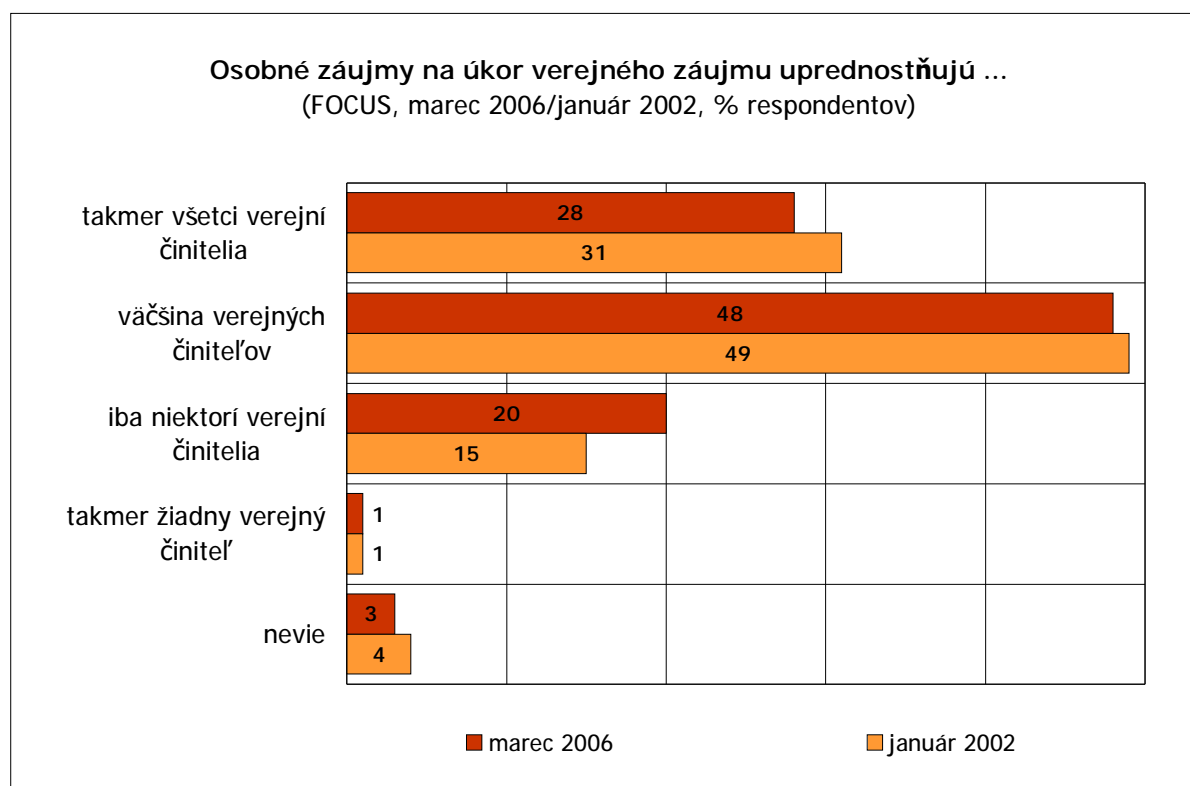
11. MIERA ROZŠÍRENIA KONFLIKTU ZÁUJMOV *

Osobné záujmy na úkor verejného záujmu uprednostňujú podľa 28% respondentov **takmer všetci verejní činitelia**, čo je v porovnaní s výskumom z roku 2002 pokles o 3 percentuálne body.

Podľa takmer polovice respondentov (48%) uprednostňuje osobné záujmy na úkor verejného záujmu **väčšina verejných činiteľov**.

Iba niektorí verejní činitelia uprednostňujú osobné záujmy na úkor verejného záujmu podľa pätiny respondentov (20%), pričom v porovnaní s výskumom z roku 2002 došlo k nárastu o 5%.

Takmer žiadny verejný činiteľ neuprednostňuje osobné záujmy na úkor verejného záujmu iba podľa 1% respondentov (rovnako aj v roku 2002) a ďalšie 3% nevedeli svoj názor vyjadriť.

* Respondentom bola položená nasledujúca otázka: Zaujímalo by nás, čo si myslíte Vy, konajú politici a úradníci vo verejnom záujme alebo sa starajú iba o svoje osobné záujmy? Do akej miery je problém konfliktu záujmov rozšírený vo verejnom sektore a v politike na Slovensku?

MIERA ROZŠÍRENIA KONFLIKTU ZÁUJMOV PODĽA SOCIÁLNO-DEMOGRAFICKÝCH CHARAKTERISTÍK RESPONDENTOV

Vyšší podiel respondentov, podľa ktorých uprednostňujú osobné záujmy na úkor verejného záujmu **takmer všetci verejní činitelia + väčšina verejných činiteľov**, nebol zaznamenaný v žiadnej sociálno-demografickej kategórii.

Vyšší podiel respondentov, podľa ktorých uprednostňujú osobné záujmy na úkor verejného záujmu **iba niektorí verejní činitelia + takmer žiadny verejný činiteľ**, je medzi respondentmi žijúcimi v Trnavskom kraji (29%).

Mieru rozšírenia konfliktu záujmov vo verejnom sektore a v politike na Slovensku podľa sociálno-demografických charakteristík respondentov pozri v Tab 67 až Tab 68.

12. INŠTITÚCIE S NAJROZŠÍRENEJŠÍM UPREDNOSTŇOVANÍM OSOBNÝCH ZÁUJMOV NA ÚKOR VEREJNÉHO ZÁUJMU

Za inštitúciu s najrozšírenejším uprednostňovaním osobných záujmov na úkor verejného záujmu sú viac ako polovicou respondentov (52%) považovaní poslanci Národnej rady SR (parlamentu). V porovnaní s výskumom z roku 2002 došlo k nárastu o 2%.

Na druhom mieste v rebríčku inštitúcií s najrozšírenejším uprednostňovaním osobných záujmov na úkor verejného záujmu sa umiestnila vláda SR – ministri podľa 40% respondentov, pričom v porovnaní s výskumom z roku 2002 došlo k výraznému poklesu o 11%.

Úradníci na ministerstvách sú inštitúciou s najrozšírenejším uprednostňovaním osobných záujmov na úkor verejného záujmu podľa takmer tretiny respondentov (32%), pričom v porovnaní s rokom 2002 došlo k nárastu o 3%.

Štvrtina respondentov (25%) považuje za inštitúciu s najrozšírenejším uprednostňovaním osobných záujmov na úkor verejného záujmu miestnu samosprávu, pričom došlo k výraznému nárastu oproti roku 2002 o 12 percentuálnych bodov.

Podľa necelej štvrtiny respondentov sú inštitúciami s najrozšírenejším uprednostňovaním osobných záujmov na úkor verejného záujmu:

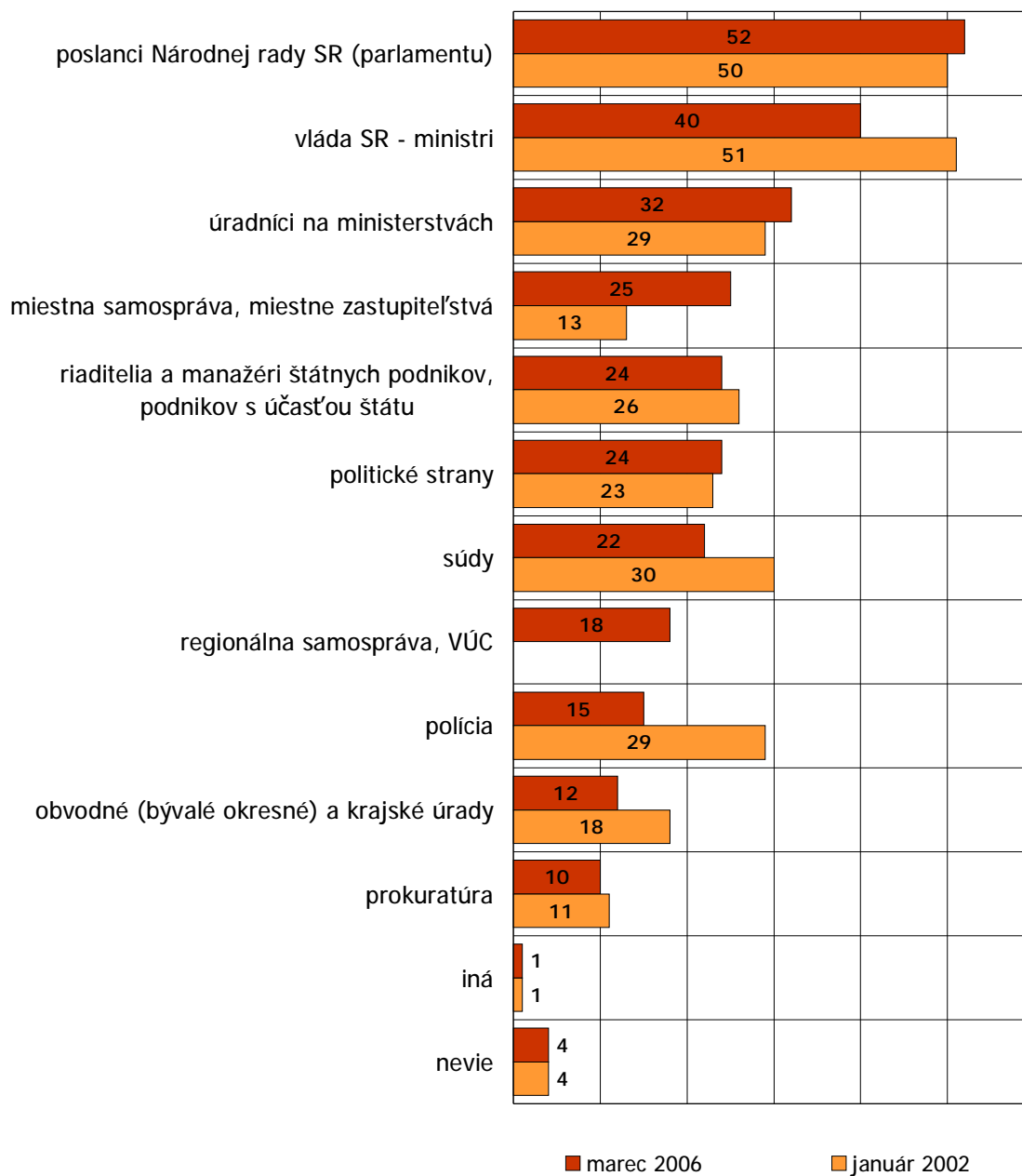
- § - riaditelia a manažéri štátnych podnikov, podnikov s účasťou štátu (24% v roku 2006, 26% v roku 2002),
- § - politické strany (24% v roku 2006, 23% v roku 2002),
- § - súdy (22% v roku 2006 – pokles z 30% v roku 2002).

Regionálna samospráva, VÚC je inštitúciou s najrozšírenejším uprednostňovaním osobných záujmov na úkor verejného záujmu podľa 18% respondentov, polícia podľa 15% respondentov (až 29% v roku 2002 – t.j. pokles o 14%), obvodné (bývalé okresné) a krajské úrady podľa 12% respondentov (18% v roku 2002) a prokuratúra podľa 10% respondentov (11% v roku 2002).

Na otázku nevedeli odpovedať 4% respondentov rovnako ako v roku 2002.

V ktorých inštitúciách je najviac rozšírené uprednostňovanie osobných záujmov na úkor verejného záujmu?

(FOCUS, marec 2006/január 2002, možnosť viacerých odpovedí, % respondentov)

INŠTITÚCIE S NAJROZŠÍRENEJŠÍM UPREDNOSTŇOVANÍM OSOBNÝCH ZÁUJMOV NA ÚKOR VEREJNÉHO ZÁUJMU PODĽA SOCIÁLNO-DEMOGRAFICKÝCH CHARAKTERISTÍK RESPONDENTOV

Vyšší podiel respondentov, podľa ktorých sú inštitúciou s najrozšírenejším uprednostňovaním osobných záujmov na úkor verejného záujmu **poslanci Národnej rady SR (parlamentu)**, je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách respondentov:

- respondenti slovenskej národnosti (53%),
- respondenti žijúci vo väčších mestách s počtom 50 – 100 tisíc obyvateľov (63%),
- respondenti žijúci v Prešovskom kraji (63%).

Vyšší podiel respondentov, podľa ktorých je inštitúciou s najrozšírenejším uprednostňovaním osobných záujmov na úkor verejného záujmu **vláda SR – ministri**, je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách respondentov:

- respondenti so základným vzdelaním (48%),
- respondenti slovenskej národnosti (42%),
- respondenti žijúci v malých obciach s počtom obyvateľov menej ako 2 tisíc (46%),
- respondenti žijúci v Bratislavskom kraji (50%).

Vyšší podiel respondentov, podľa ktorých sú inštitúciou s najrozšírenejším uprednostňovaním osobných záujmov na úkor verejného záujmu **úradníci na ministerstvách**, je medzi respondentmi žijúcimi v mestách s počtom 5 – 20 tisíc obyvateľov (40%).

Vyšší podiel respondentov, podľa ktorých je inštitúciou s najrozšírenejším uprednostňovaním osobných záujmov na úkor verejného záujmu **miestna samospráva, miestne zastupiteľstvá**, je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách respondentov:

- respondenti vo veku 25 – 34 rokov (30%),
- respondenti so stredoškolským vzdelaním s maturitou (29%),
- respondenti zamestnaní ako výkonní odborní pracovníci / úradníci (31%) a v domácnosti, na MD (38%),
- respondenti žijúci v mestách s počtom 20 – 50 tisíc obyvateľov (31%),
- respondenti žijúci v Trnavskom kraji (33%).

Vyšší podiel respondentov, podľa ktorých sú inštitúciou s najrozšírenejším uprednostňovaním osobných záujmov na úkor verejného záujmu **riaditelia a manažéri štátnych podnikov, podnikov s účasťou štátu**, je medzi respondentmi žijúcimi v Košickom kraji (31%).

Vyšší podiel respondentov, podľa ktorých sú inštitúciou s najrozšírenejším uprednostňovaním osobných záujmov na úkor verejného záujmu **politické strany**, je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách respondentov:

- respondenti vo veku 55 – 59 rokov (34%),
- respondenti žijúci v Žilinskom kraji (31%).

Vyšší podiel respondentov, podľa ktorých sú inštitúciou s najrozšírenejším uprednostňovaním osobných záujmov na úkor verejného záujmu **súdy**, je medzi respondentmi žijúcimi v Bratislave alebo v Košiciach (31%).

Vyšší podiel respondentov, podľa ktorých je inštitúciou s najrozšírenejším uprednostňovaním osobných záujmov na úkor verejného záujmu **regionálna samospráva, VÚC**, je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách respondentov:

- respondenti vo veku 35 – 44 rokov (23%),
- respondenti so stredoškolským vzdelaním s maturitou (23%),
- respondenti žijúci v Banskobystrickom kraji (29%).

Vyšší podiel respondentov, podľa ktorých je inštitúciou s najrozšírenejším uprednostňovaním osobných záujmov na úkor verejného záujmu **polícia**, je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách respondentov:

- respondenti so stredoškolským vzdelaním bez maturity (19%),
- respondenti zamestnaní ako kvalifikovaní manuálni/prevádzkoví pracovníci (20%),
- respondenti žijúci v obciach a mestách s počtom 2 – 5 tisíc obyvateľov (23%) a 50 – 100 tisíc obyvateľov (23%),
- respondenti žijúci v Nitrianskom (23%) a v Žilinskom kraji (21%).

Vyšší podiel respondentov, podľa ktorých sú inštitúciou s najrozšírenejším uprednostňovaním osobných záujmov na úkor verejného záujmu **obvodné (bývalé okresné) a krajské úrady**, je v nasledujúcich sociálno-demografických kategóriách respondentov:

- respondenti maďarskej národnosti (18%),
- respondenti žijúci v malých obciach s počtom obyvateľov menej ako 2 tisíc (17%),
- respondenti žijúci v Košickom kraji (20%).

Vyšší podiel respondentov, podľa ktorých je inštitúciou s najrozšírenejším uprednostňovaním osobných záujmov na úkor verejného záujmu **prokuratúra**, je medzi respondentmi žijúcimi v Banskobystrickom kraji (15%).

Inštitúcie s najrozšírenejším uprednostňovaním osobných záujmov na úkor verejného záujmu podľa sociálno-demografických charakteristík respondentov pozri v Tab 69 až Tab 72.

PRVOSTUPŇOVÉ TRIEDENIE ÚDAJOV

Všetky údaje uvedené v tabuľkách sú v percentách

Zber údajov: 1. – 7. marec 2006

Počet respondentov: 1057

Existuje, podľa Vás, v súčasnosti na Slovensku úplatkárstvo (podplácanie, korupcia) v nasledujúcich oblastiach? Ak áno, do akej miery je rozšírené?

1= neexistuje

2= existuje a je málo rozšírené

3= existuje a je veľmi rozšírené

4= existuje, ale neviem posúdiť mieru jeho rozšírenia

9= neviem posúdiť, či úplatkárstvo (podplácanie, korupcia) v tejto oblasti existuje

	1	2	3	4	9
zdravotníctvo	1,5	10,5	63,3	20,9	3,8
súdy a prokuratúra	2,2	12,6	47,0	28,9	9,2
ministerstvá	2,6	10,6	44,8	28,9	13,0
polícia	3,2	19,0	39,2	29,3	9,3
súkromné firmy, podniky	6,4	19,9	33,5	25,4	14,7
colné úrady	4,3	15,2	29,7	33,0	17,7
miestne zastupiteľstvá, miestna samospráva	8,2	20,2	28,2	27,8	15,5
vyššie územné celky (VÚC)	4,3	18,5	26,9	30,3	20,0
školsťvo	6,4	27,5	26,8	28,7	10,6
obvodné (bývalé okresné) a krajské úrady	6,8	20,3	26,1	28,0	18,8
daňové úrady	10,3	19,0	15,2	29,5	26,0
úrady práce	15,8	21,4	14,3	24,6	23,9
banky, sporiteľne	20,5	19,8	12,9	22,0	24,7
živnostenské úrady	11,8	20,2	12,1	27,1	28,8

Korupcia môže mať rôzne formy a prejavy. Podľa Vášho názoru, do akej miery sú na Slovensku rozšírené nasledujúce formy korupčného správania sa? Tento spôsob korupčného správania sa je na Slovensku:

1= veľmi rozšírený

2= dosť rozšírený

3= málo rozšírený

4= vôbec nie je rozšírený

9= nevie

	1	2	3	4	9
dávanie alebo prijímanie peňazí, peňažných darov	56,6	36,5	3,8	0,2	2,9
rodinkárstvo – čiže uprednostňovanie príbuzných a známych (napr. obsadzovanie pracovných pozícií príbuznými)	54,1	36,9	6,6	0,3	2,2
klientelizmus – čiže vzájomne výhodné prepojenie medzi podnikateľmi a predstaviteľmi verejnej moci (napr. "dohadzovanie" štátnych zákazok vybraným firmám)	44,5	41,0	8,2	0,8	5,4
dávanie alebo prijímanie vecných darov (pozorností)	37,7	45,7	13,3	0,6	2,7
sprenevera – čiže protiprávne získanie verejných	26,2	45,1	18,1	1,6	8,9

prostriedkov na súkromné účely					
požívanie neoprávnených výhod ako napr. zliav, rekreácií, služobných ciest	23,5	41,6	20,4	3,0	11,4

Kto býva, podľa Vás, väčšinou iniciátorom korupčného správania? Len jedna odpoveď!

ten, kto niečo potrebuje vybaviť (napr. občan, podnikateľ)	50,4
ten, kto rozhoduje (napr. úradník, politik, sudca a pod.)	36,1
tretia nezávislá strana (advokát alebo nejaký sprostredkovateľ – napr. medzi občanom a úradníkom, medzi podnikateľom a politikom a pod.)	9,4
nevie	4,1

Dali ste v priebehu posledných troch rokov úplatok či už formou daru, protislužby alebo peňazí pracovníkovi vo verejných službách, ako napr. v zdravotníctve, školstve, štátnej správe alebo iných štátnych alebo verejných inštitúciách?

áno, dal/-a	30,3
nie, nedal/-a	64,5
odmietol/la odpovedať	5,2

Spomeňte si teraz, prosím, na Vaše návštevy zdravotníckych zariadení (lekár, zubár, nemocnica) za posledné 2 roky, ktoré ste absolvovali Vy sám/sama alebo s Vaším dieťaťom, či s iným príbuzným. Dali ste zdravotníkom (lekárom, sestričkám, sanitárom) pri týchto návštevách zdravotníckych zariadení za posledné dva roky okrem oficiálnej platby aj niečo „pomimo“ (ako dar, protislužbu či peňažnú pozornosť)? Možnosť troch odpovedí.

áno, formou daru	25,7
áno, peňažnou formou	17,2
áno, formou protislužby	6,5
nie (nič)	57,9
nebol/-a u lekára v období posledných dvoch rokov	5,8
nevie, nepamätá sa / neodpovedal/-a	2,6

Keby od Vás niekto pýtal úplatok, alebo by ste vedeli o niekom, kto berie úplatky, nakoľko je pravdepodobné, že by ste to oznámili na polícii?

určite by ste to oznámili	6,7
asi by ste to oznámili	18,1
asi by ste to neoznámili	41,4
určite by ste to neoznámili	23,4
nevie, neodpovedal	10,4

Úspech v podnikaní môže byť podmienený rôznymi skutočnosťami. Prečítam Vám teraz niekoľko takýchto skutočností a Vy mi, prosím, pri každej z nich povedzte, do akej miery ju považujete za dôležitú pre úspech v podnikaní na Slovensku. Je to pre úspech v podnikaní na Slovensku:

1= veľmi dôležité

2= skôr dôležité

3= skôr nedôležité

4= vôbec nie je dôležité

9= nevie

	1	2	3	4	9
kvalita ponúkaného produktu alebo služby	68,5	22,6	5,3	1,6	2,0
osobná sieť kontaktov a známostí	62,4	31,8	3,5	0,3	2,0
dodržiavanie zákonov	39,0	36,4	17,1	3,9	3,6
úzke kontakty na úradníkov	37,5	47,7	8,9	1,4	4,5
úzke kontakty na politikov	27,7	32,9	23,6	7,9	7,9
prekračovanie zákonných noriem	10,0	26,5	25,5	18,6	19,5
porušovanie etických pravidiel podnikania	9,6	23,5	29,5	19,1	18,4

Množstvo firiem sa na Slovensku zúčastňuje procesov verejného obstarávania, teda uchádzajú sa o zákazky z verejných zdrojov napr. od štátnych organizácií, od samospráv, príspevkových organizácií a podobne. Čo si myslíte, dochádza na Slovensku ku korupčnému správaniu v procese verejného obstarávania?

takmer vždy	21,6
často	59,5
len výnimočne	9,8
vôbec nie	0,6
nevie	8,5

Niektoré firmy na Slovensku finančne podporujú politické strany. Za akým cieľom to, podľa Vás, tieto firmy predovšetkým robia? Z nasledujúcich možností vyberte, prosím najviac dva dôvody.

chcú dosadiť svojich ľudí na dôležité riadiace miesta/ posty	41,3
kvôli získaniu verejnej zákazky	37,6
chcú získať priaznivé rozhodnutie orgánov verejného sektora (napr. dostať licenciu, dotáciu)	37,1
chcú, aby bol prijatý zákon, ktorý je priaznivý pre ich firmu	32,7
chcú získať inú výhodu pre svoju firmu	30,2
súhlasia s politickým programom danej strany	11,9
nevie	2,4

Zaujímalo by nás, čo si myslíte Vy, konajú politici a úradníci vo verejnom záujme alebo sa starajú iba o svoje osobné záujmy? Do akej miery je problém konfliktu záujmov rozšírený vo verejnom sektore a v politike na Slovensku? Osobné záujmy - na úkor verejného záujmu - uprednostňujú:

takmer všetci verejní činitelia/ verejní funkcionári	28,0
väčšina verejných činiteľov / verejných funkcionárov	48,2
iba niektorí verejní činitelia / verejní funkcionári (menšina)	20,1
takmer žiadny verejný činiteľ/ verejný funkcionár	0,5
nevie	3,2

V ktorých inštitúciách je, podľa Vás, uprednostňovanie osobných záujmov na úkor verejného záujmu rozšírené najviac? Vyberte maximálne tri.

poslanci Národnej Rady SR (parlamentu)	51,8
Vláda SR - ministri	40,4
úradníci na ministerstvách	32,4
miestna samospráva, miestne zastupiteľstvá	24,5
riaditelia a manažéri štátnych podnikov, alebo podnikov s účasťou štátu (napr. SPP, ŽSR)	24,1
politické strany	23,7
súdy	22,0
regionálna samospráva, VÚC	18,0
polícia	15,4
obvodné (bývalé okresné) a krajské úrady	12,4
prokuratúra	10,4
iná	0,5
nevie	4,1

Údaje o respondentoch (2006)

POHLAVIE

muž	47,7
žena	52,3

VEK

18 – 24 rokov	16,1
25 – 34 rokov	19,4
35 – 44 rokov	19,0
45 – 54 rokov	18,6
55 – 59 rokov	6,2
60 a viac rokov	20,7

VZDELANIE /najvyššie ukončené/

základné	23,9
stredoškolské bez maturity (vyučení/á)	31,5
stredoškolské s maturitou	34,1
vysokoškolské	10,5

NÁRODNOSŤ

slovenská	85,7
maďarská	10,8
iná	3,4

HLAVNÉ ZAMESTNANIE /pracovná činnosť, z ktorej má respondent rozhodujúci príjem peňazí/

nekvalifikovaný alebo pomocný (manuálny) pracovník v poľnohospodárstve, priemysle, v službách	4,9
kvalifikovaný manuálny pracovník (remeselník, opravár, obsluha strojov a zariadení, pestovateľ/chovateľ...)	13,7
prevádzkový alebo obsluhujúci pracovník v službách a obchode (predavač, kaderník, vodič, kuchár, opatrovateľ, SBS...)	9,0
nižší administratívny pracovník, úradník (sekretárka, účtovník, prepážkový pracovník – na pošte, v banke...)	6,8
výkonný odborný pracovník (zdravotník/zdravotná sestra, vychovávateľ, technik, odborný referent, colník...)	7,5
tvorivý (vysokoškolsky vzdelaný) odborný pracovník (lekár, pedagóg, právnik, vedec, analytik, informatik, umelec...)	5,3
riaditeľ firmy/podniku, námestník, vysoký štátny úradník, politik, armádny veliteľ	0,5
samostatne ekonomicky činný (podnikateľ, živnostník) bez zamestnancov	5,9
samostatne ekonomicky činný (podnikateľ, živnostník) so zamestnancami	1,7

dôchodca	22,7
študent	8,1
v domácnosti alebo na materskej/rodičovskej dovolenke	3,9
nezamestnaný	10,0

POČET ČLENOV DOMÁCNOSTI

jeden	9,4
dvaja	20,9
traja	23,0
štyria	27,8
päť a viac	19,0

RODINNÝ STAV

slobodný/-á	26,4
ženatý/ vydatá	56,6
rozvedený/-á	6,2
vdova/ vdovec	9,1
druh/ družka	1,8

ČISTÝ MESAČNÝ PRÍJEM DOMÁCNOSTI

do 8000 Sk	5,7
8 001 – 10 000 Sk	6,1
10 001 – 12 000 Sk	5,4
12 001 – 14 000 Sk	7,2
14 001 – 16 000 Sk	11,1
16 001 – 18 000 Sk	9,4
18 001 – 20 000 Sk	10,9
20 001 – 22 000 Sk	9,1
22 001 – 25 000 Sk	10,0
25 001 – 30 000 Sk	10,7
30 001 Sk a viac	10,6
nechce uviesť, neodpovedal	4,0

POČET OBYVATEĽOV OBCE

menej ako 2 tisíc obyv.	30,5
2 až 5 tisíc obyvateľov	13,8
5 až 20 tisíc obyvateľov	15,4
20 až 50 tisíc obyv.	15,8
50 až 100 tisíc obyv.	12,0
Bratislava, Košice	12,5

KRAJ

Bratislavský	11,4
Trnavský	10,4
Trenčiansky	11,6
Nitriansky	13,6
Žilinský	12,6
Banskobystrický	12,5
Prešovský	14,0
Košický	13,8

DRUHOSTUPŇOVÉ TRIEDENIE ÚDAJOV